

У овом броју:

Владика Артемије...	2
Дугорочна будућно...	3
Број земаља које су...	4
НАТО не сме силом...	4
Што се тиче Косова...	5
Став Вашингтона	5
Помицање НАТО-а	6
Косово и стратешка...	7
Добијање косовске...	8
Бушова неуспела...	9
Могући кораци Бео...	10
Актуелни проблеми...	11
САД ломе равнотежу	14
Још један ексер у ...	15
Права лекција за Кину	16
Неједнак степен ...	16
Истрлети пораз...	18
Уједињене нације и...	20

Парастос за пострадале у Погрому 2004. године ВЛАДИКА АРТЕМИЈЕ : ТА РАНА ЈОШ НИЈЕ ЗАЦЕЛИЛА ОНА СЕ ПОВРЕМЕНО РАЗБУКТАВА

Поводом годишњице Мартовског погрома данас је са почетком у 10 часова у порти манастира Грачанице одржан парастос свим пострадалима од 1999. до данас. Парастос је служио Његово Преосвештенство епископ рашко-призренски Артемије уз саслуживање свештенства и монаштва наше епархије. Парастосу је поред великог броја верника присуствовао и министар за Косово и Метохију господин Слободан Самарџић са сарадницима.

борити за наша будућа покољења да они могу живети на Косову и Метохији у миру, срећи и благостању" додао је владика Артемије.

Потом се окупљеном народу обратио министар за Косово и Метохију господин Самарџић. На почетку свог говора министар је рекао да је 17. марта 2004. био још један неуспели покушај да се масовним насиљем Срби истерају са Косова и Метохије.

Велики број верника се окупио да се помоли за пострадале

Serbian Kosovo!

Протести у Митровици

...И Грачаница

Окупљеним верницима прво се обратио владика Артемије подсетивши на нечувени погром који је извршен над српским народом.

"Та рана још није зацелила она се повремено разбуктава, а данас наш народ поново квари у Косовској Митровици и тако обележава четири године од Погрома" -рекао је епископ Артемије.

"Данас вршимо помен свим пострадалим у рату а нарочито за оне после 1999. Помолили смо се и за нас који овде остајемо и опстајемо да бисмо сачували Косовски завет. Да нам Господ удели мудрости, снаге и воље да истрајемо до краја на нашем крстоваскрсном путу. Да нам Господ да снаге да останемо народ истрајан и упоран у борби за вечну истину, вечну правду и живот вечни. Оно што смо преживели у задњих девет година не смемо заборавити и не можемо, али се морамо трудити и

"Било је пуно жртава. Ми им данас вршимо парастос и вечито ћемо их се сећати. Било је пуно разарања. Гореле су поново цркве и манастири. Изгорела је Богородица Љевишка у Призрену али смо ипак опстали" рекао је министар.

"Уместо да буду кажњени за то што су учинили Албанци су били награђени. Они су без правног основа, поново насилно прогласили некакво независно Косово" додао је министар.

Истакавши даље да су ту независност признале само оне државе које имају некакве своје интересе министар је нагласио да је све то пројекат САД које желе да се стационирају овде са својим базама и војском и да од Албанаца направе своју војску.

У свом говору министар је даље говорио о потреби да Срби опстану на Косову и Метохији и да се не смеју предати.

Владика Артемије: "Помолили смо се и за нас који овде остајемо и опстајемо да бисмо сачували Косовски завет."

"Косово јесте Србија али без Србије на Косову и Метохији нема ни Срба на Косову и Метохији" додао је министар.

Коментаришући најновије догађаје у Косовској Митровици министар Самарџић је рекао да је синоћ од стране Србије УНМИК-у предат предлог споразума о сарадњи Србије и УНМИК-а о спровођењу резолуције 1244 у новонасталој ситуацији и затражено је да се ништа не предузима док се не преговара са људима који су ушли у зграду суда. "Договор није испоштован и на годишњицу једног насиља дешава се још једно насиље" рекао је министар.

Коментаришући најновије догађаје у Косовској Митровици министар Самарџић је рекао да је синоћ од стране Србије УНМИК-у предат предлог споразума о сарадњи Србије и УНМИК-а о спровођењу резолуције 1244 у новонасталој ситуацији и затражено је да се ни-

шта не предузима док се не преговара са људима који су ушли у зграду суда. "Договор није испоштован и на годишњицу једног насиља дешава се још једно насиље" рекао је министар.

"Неком треба насиље на Косову и Метохији. То нису Срби. Они су испровоцирани. Дошла је УНМИК полиција наоружана до зуба, дошао је КФОР. Разуме се да су људи дали отпор." додао је он.

Министар Самарџић је све позвао да када дају отпор то чине смирено и организовано: "Морамо пружити људски, државни, хришћански отпор свему овоме што се догађа."

Министар је такође напоменуо да Срби морају да сарађују са УНМИК администрацијом као легалним представником УН додајући да Срби могу радити само под надлежношћу Србије а не могу и неће радити под надлежношћу илегалне албанске државе на КиМ.

Епархија рашко-призренска, 17.03.08

ВЛАДИКА АРТЕМИЈЕ : ОЧЕКУЈЕМ ОД ВЛАСТИ ДА НИ НА КОЈИ НАЧИН НЕ ПРИСТАНУ НА НЕЗАВИСНОСТ КОСОВА

Владика рашко-призренски Артемије изразио је данас уверење и наду да ће власти у Србији наћи снаге и одлучности да помогну опстанак Срба на Косову и Метохији и, пре свега, опстанак Косова у држави Србији.

"Очекујем да ни на који начин, гестом, речју, потписом или било чиме, неће учинити нешто што би се могло протумачити као сагласност или пристанак на одвајање Косова од Србије", казао је владика Артемије у интервјуу Танјугу.

Он је позитивно оценио појачану активност Владе Србије на Косову и Метохији, приметивши, међутим, да је она могла бити таква и раније, али да никада није касно.

Владика је рекао да има добру сарадњу са свим министарствима и министрима, посебно издвојивши добру сарадњу с Министарством за Косово и Метохију. О садашњој ситуацији на Косову, Артемије је рекао да је напета, али да панике и узнемирености нема, као и да су Срби који су тамо решени да тамо и остану.

"Тешко је, међутим, прогнозирати шта ће бити у ближој и даљој будућности, иако код Срба постоји решеност да остану у својим домовима, разуме се, ако одатле не буду отерани силом", казао је он.

Приметивши да не постоје механизми и снага којом би се они могли било коме супротставити, владика је указао да је "једна ствар напустити свој дом, а друга је бити протеран, јер онај ко је протеран задржава право да се врати кад-тад".

Према његовим речима, напетост је присутнија на северу Косова где је, како је рекао, појачана активности Срба, док у енклавама народ живи као до сада.

Албанцима је, устврдио је Артемије, међународна заједница "наредила да, за сада, буду мирни и да не праве никакве сцене, јер би тиме евентуално могли покварити пројекат који су замислили", а шта ће бити касније - остаје да се види.

Поводом неслагањима са изјавама митрополита црногорско-приморског Амфилохија после недавног заседања Светог архијерејског синода Српске православне цркве у Пећкој патријаршији, владика Артемије је рекао да неће мењати одлуку о забрани комуникације свештенства и монаштва са представницима мисије Европске уније - Еулекс.

"У акту тим поводом направљена је децидна разлика са ким не можемо имати контакте и сарадњу, а то су, пре свега, новонастале институције успостављене после једностраног проглашења независности Косова које отварају своје канцеларије у Приштини и практично постају њихове амбасаде", прецизирао је Артемије.

Према његовим речима, оне су нелегалне и нелегитимне, као и, како је додао, представници земаља које су признале независно Косово.

Забрана се не односи на грађане тих земаља, нагласио је Артемије. "Таква једна одлука се потпуно подудара са ставом државних власти, иако се тиме нисам руководио, већ сам је донео руковођен осећањем неког ко је одговоран, а ја то на том подручју јесам", рекао је Артемије.

Напоменувши да УНМИК и Кфор нису обухваћени одлуком о прекиду сарадње, било је логично закључити да се са њима комуникација наставља као и до сада, јер ми користимо њихове услуге у погледу безбедности и пратње, рекао је Артемије.

Он је још једном замерио митрополиту Амфилохију, јер је, како је рекао, без анализе, изрекао нешто на шта није имао право.

Артемије каже да је то схватио као позив митрополита свештенству и монаштву рашко-призренске епархије на исказивање непослушности епископу.

"Ако је хтео да ме подржи, онда је требало да каже у праву је владика (Артемије), подржавам његов став у односу на то и то... јер ја нигде нисам рекао да нећемо комуницирати са Кфором и Унмиком", казао је владика Артемије.

Он је рекао да му није јасно зашто митрополит води такву политику и додао да очекује од њега да он то и објасни.

Артемије је поновио да је био обавештен да ће Синод заседати у Пећкој патријаршији и да је дао сагласност да посети Дечане, али је додао да су чланови Синода, како је рекао, без питања посетили још нека места у "мојој епархији".

"Све то урађено је с циљем да се промовишу места и светиње на којима обнову раде они (Албанци)", рекао је Артемије, запитавши се зашто, истовремено, на пример, нису посетили манастир Светог Архангела Михаила, који је жив манастир ?

Владика је устврдио да су наводном обновом објеката Српске православне цркве на Косову Албанци само хтели да имају покриће за проглашење независности, демонстрирајући на тај начин своју тобожњу демократичност и бригу о баштини српске цркве.

Поводом става Ватикана о једностраном проглашењу независности Косова, Артемије је рекао да папа Бенедикт XVI није признао Косово, али је то учинио, како је рекао, његов бискуп, запитавши се да ли бискупово мишљење може да буде супротно од папиног.

"Не може, наравно, али га је он изрекао", казао је Артемије.

Танјуг, 10.03.08.

ДУГОРОЧНА БУДУЋНОСТ СРБИЈЕ ЈЕ У ЕВРОАТЛАНСКИМ ИНТЕГРАЦИЈАМА

Варшава, Београд - Генерални секретар НАТО-а Јап де Хоп Схефер изјавио да је дугорочна будућност Србије у евроатлантским интеграцијама.

Он је навео да ће на самиту НАТО-а идућег месеца у Букурешту бити послат јак сигнал Србији.

"Морамо објаснити Београду и народу Србије да нема одрживе будућности у повлачењу у љутити национализам", рекао је Схефер новинарима у Варшави, преноси агенција Ројтерс. "Ја немам ни трунку сумње у то да је дугорочна будућност Србије у евроатлантским интеграцијама", навео је он.

Схефер је изразио наду да ће самит НАТО-а који се одржава од 2. до 4. априла у Букурешту пружити прилику да се поправе нарушене везе са Русијом упркос неслагањима око безбедносних питања у централној Европи и Балкану, наводи Ројтерс.

Односи НАТО-а са Русијом су натегнути, додаје Ројтерс, због планова САД о постављању одбрамбеног штита у Пољској и Чешкој, признања независности Косова и могућности придруживања бивших совјетских република Грузије и Украјине Алијанси.

"Ми желимо да продубимо нашу сарадњу и да наставимо наш дијалог", рекао је Схефер говорећи о Русији и додао да несугласице о распоређивању заштитног штита у централној Европи не би требало да спречавају сарадњу двеју земаља у борби против тероризма и кријумчарења дроге.

Генерални секретар НАТО-а рекао је да ће се на самиту "пружити руке" Црној Гори и Херцеговини које желе да се придруже

Јап де Хоф Схефер, генерални секретар НАТО пакта и генерал Пауел, државни секретар САД са премијерима нових чланица НАТО-а 2004. године

Алијанси, али није хтео да коментарише планове око напредовања ка чланству бивших совјетских република Грузије и Украјине, чему се противи Русија.

14. март 2008. Бета, Танјуг

БРОЈ ЗЕМАЉА КОЈЕ СУ ПРИЗНАЛЕ КОСОВО ДАЛЕКО МАЊИ ОД ОЧЕКИВАНОГ

Бранко Микашиновић, Вашингтон, ВОА 14. 03. 2008
Мада Србија сада ужива велики тактички успех спречавајући признавање Косова... она се налази у Њорсокаку, каже у разговору за наш програм потпредседник Америчког института за мир, Даниел Сервер. Бранко Микашиновић је прво замолио Сервера да прокоментарише предстојеће парламентарне изборе у Србији:

Сервер: Избори представљају референдум о томе да ли је приоритет Србије да се укључи у Европску унију или да задржи Косово. Ако Радикали и ДСС победе, очекујем да ће приоритет бити дат Косову, као што је и обећано. Ако Тадић и Г17 победе очекујем да ће приоритет бити дат што скоријем уласку у Европску унију.

Глас Америке: Да ли ће исход избора одредити будућност Србије за догледно време?

Сервер: Најмање за дужину мандата парламента. Ништа није вечно. Идеја да ће Србија морати да заувек одлучи о свом будућем курсу на предстојећим изборима није реална. Међутим, ако Србија не изабере Европу овог пута, тај процес ће бити још више одложен. Ми смо већ у ситуацији да су Хрватска, Македонија и Албанија испред Србије у трци за улазак у ЕУ. Нема разлога да Србија заостаје, пошто је она у много чему развијенија и више космополитска од других земаља у региону и волео бих да она сустигне, рецимо, Хрватску уместо да је иза ње.

Даниел Сервер

одговорност, мада су победили на неколико избора. Нисам сигуран да ли ће они деловати позитивно или проевропски, али уколико се то деси, онда ће и Вашингтон и Брисел повољно реаговати. Истовремено, ако на власти остану такозване демократске снаге у Србији, као што је био случај до сада, оне ипак нису изручиле све оптужене за ратне злочине Хагу, а и даље заузимају непопустљив став према Косову, онда би избор таквих такозваних демократских снага у Београду такође имао одређене последице у односима са Вашингтоном и Бриселом.

Глас Америке: Шта би САД и ЕУ могли да учине да помогну Србији да избегне, како се овде тврди, изолационистички тренд?

Сервер: Постоји пут напред, који није немогућ. Јасан пут укључује решење статуса Косова које би могло да буде прихваћено у Савету безбедности УН. Србија би могла сутра да каже Русији да је у Београду постигнута сагласност о питању статуса Косова, укључујући изручење Ратка Младића Хагу, и да ће настојати да током времена успостави добре

односе са Приштином и да јој дозволи да постане чланица УН.

Глас Америке: Да ли је признање Косова био погрешан потез, пошто велики број земаља није признао Косово, а то би питање могло да остане спорно у Европи и шире?

Сервер: Не знам колико земаља ће током времена да призна

НАТО НЕ СМЕ СИЛОМ НА ПРОТИВНИКЕ НЕЗАВИСНОСТИ

МОСКВА, 17. марта (Танјуг) - Председавајући Савета безбедности, амбасадор Русије у УН Виталиј Чуркин, изјавио је да НАТО снаге на Косову и Метохији не смеју примењивати силу против особа које се противе независности јужне српске покрајине.

"Захтеви Савета безбедности према НАТО су једноставни - не може се примењивати никакво насиље према онима који неће да се потчине незаконитој, једностраној декларацији о независности", рекао је Чуркин у интервјуу за данашњу "Новију известију". "Сви радници међународних организација, који се налазе у региону, дужни су да се стриктно придржавају резолуције 1244, у којој јасно пише да је њихова обавеза да се баве безбедношћу на Косову, повратком избеглица, стварањем нормалних услова за живот људи, али ни у ком случају принудом на кршење резолуције 1244. Ако снаге НАТО буду кршиле ту резолуцију, ми ћемо оштро покренути то питање у Савету безбедности", указао је руски амбасадор у УН. Чуркин је рекао да велики број земаља чланица УН и чланица Савета безбедности дели забринутост Русије због кршења међународног права једностраним проглашењем независности Косова и признавањем те независности од стране неких држава. "Генерални секретар УН је током дискусија о Косову поновио да Резолуција 1244, у којој се говори о територијалној целовитости Србије, остаје на снази. Присуство УН на Косову наставиће се у

оквирима те резолуције и нема политичког, правног нити моралног оправдања за једнострано проглашење независности", рекао је Чуркин.

"Та изјава генералног секретара није наишла на опозицију ни код једног од чланова Савета безбедности", додао је он, истичући да ће Русија учинити све да "незаконито успостављање мисије Европске уније на Косову не омета рад представника УН". Чуркин је указао да се у неким документима Европске уније наводи прелазни период од 120 дана, који тече од проглашења независности након којег ће мисија ЕУ заменити УНМИК. "Савршено је нејасно одакле су они то узели. Ако на неки начин и буду покушавали да реализују ту схему, онда ће то реално бити у противуречности са Резолуцијом 1244 и међународним правом", рекао је руски амбасадор у светској организацији. Чуркин је одбацио могућност чланства Косова у УН и оценио да је и даље могуће правно решење спора између Београда и Приштине. "У Повељи УН постоји члан 4, у којем пише да одлуку о пријему нових чланица доноси Генерална скупштина по препоруци Савета безбедности. А пошто су најмање два члана Савета безбедности, Русија и Кина, против једностране независности, Косово једнострано нема шансе да добије позитивну препоруку", рекао је Чуркин.

Глас Америке: Какве би могле да буду последице на односе Србије и САД у случају победе проевропске, односно националистичке струје?

Сервер: Ако Радикали победе то би узроковало извесну напетост у односима са Бриселом и Вашингтоном. Наравно, победа Радикала се не би допала ни ЕУ ни САД, сви то знају, али истовремено, ми морамо да проценимо како ће се они понашати када преузму власт, ако до тога дође, и када буду морали да преузму одговорност за вођење земље, што раније нису чинили, нису желели ту

независност Косова, али свакако је тај процес спорији и број земаља које су признале Косово је далеко мањи од оног што се очекивало. Стога бих желео да америчка дипломатија буде активнија у том погледу у светлу интензивне активности српске дипломатије. Србија тренутно ужива велики тактички успех спречавањем признавања независности Косова, али питање је куда то води Србију. Она се креће према Русији, уместо ЕУ, и налази се у Њорсокаку. Ту је и значајно стратешко питање: да ли Србија жели да буде део Европе? Углавном у Европску унију повлачи за собом и извесне услове, а један од њих је и решење косовског питања.

ШТО СЕ ТИЧЕ КОСОВА, СВЕ НИЈЕ ИЗГУБЉЕНО, ПОШТО ЈЕ ТО ДУГОРОЧАН ПРОБЛЕМ

Бранко Микашиновић, Вашингтон, ВOA 19.03. 2008

"Уместо да се уједини и учврсти, Београд је распустио владу и тиме направио грешку, што је нови знак политичке слабости и неизвесности те земље", рекао је у разговору са Бранком Микашиновићем професор политичких наука на Националном универзитету за одбрану и стручњак за Балкан, Стивен Мајер.

Мајер: Неизвесна унутрашња ситуација у Србији и на северу Косова је знак стагнације и парализе српске политике и индикација да политичке странке нису у стању да се уједине и суоче са изазовима и формирају заједничку националну политику, што се посебно односи на ДС, ДСС и Г 17 плус. Дакле, пад владе и избори заказани за 11. мај, јасан су знак те парализе и неспособности српских странака да се уједине око тако важног националног питања као што је Косово. Уместо тога, Београд је распустио владу и починио грешку, што је знак политичке слабости те земље. Надајмо се да ће после избора доћи до усаглашења и јединствене позиције Србије према суштински важним питањима земље, посебно између председника и премијера.

Глас Америке: Шта би Србија могла да учини у овом моменту да би унапредила своју међународну позицију и остварила тежње у погледу Косова?

Мајер: Ако би странке предузеле одговарајуће мере да формирају јаку владу, преговарачка позиција Србије би могла да буде сасвим јака и утицајна, како на регионалном, тако и на међународном плану. Главна поента је да је политика опредељења или за исток или за запад отишла у неповрат. Чак и регионална политика добија глобалне карактеристике. Дobar пример је некадашња политика Јосипа Броза Тита, политика несврстаности, али и ангажована између Истока и Запада. Србија би у том смислу требало да се постави тако да има користи и од Истока и од Запада и дејствује у корист сопственог економског развоја и политичког позиционирања.

Наравно, Србија треба да покуша да се учлани у Европску унију, али истовремено да не очекује много и, такође, да настави да тргује и одржава тесне политичке везе са Русијом, Кином и другим земљама широм света. Другим речима, треба градити политичке везе кроз економију. Утицај Запада се смањује, а то је видљиво и у економској експанзији Русије у Европи. Руси су купили већинско власништво у Нафтној индустрији Србије и Бугарске и половину власништва аустројске нафтне индустрије. То је пример Србији - како се окренути неком другом, сем Запада, у овом случају Русији.

Глас Америке: До сада су 33 земље признале независност Косова, углавном у Европи. Чему приписујете то оклевање у признавању Косова?

Мајер: Спорост у признавању независности Косова одсликава оклевање многих земаља због тога што сматрају да се тиме крши међународно право и процедуре УН, као и да је то преседан којег се прибојавају неке земље у Европи и свету због своје унутрашње ситуације и проблема са сецесионизмом.

Такође, многе земље уочавају да независност Косова није резултат преговора или међународног права, него силе. Значи, Србија мора да се прилагоди политици силе и извуче користи. Што се тиче Косова, све није изгубљено, пошто је то надаље дугорочан проблем. Сада имате спорно питање северног дела Косова, који би морао и који би требало да остане саставни део Србије. Уствари, српске власти би требало да размотре могућност упућивања својих војника на север покрајине, који би помогли КФОР-у и српском становништву – да заштити своју имовину. Таквим пријатељским потезом Србије се не би прекршила резолуције 1244, или било шта друго, али власти у Србији би морале да покажу решеност да то учине. Истовремено, власти у Србији би требало да почну преговоре са Републиком Српском о будућности тог ентитета и успостављања

СТАВ ВАШИНГТОНА ЈЕ ДА ВИШЕ НИЈЕ ВАЖНО КАКВУ ВЛАДУ ИМА СРБИЈА

У Београду се дигла прилично велика прашина због одлуке председника Буша да одобри испоруке америчког наоружања и опреме Косову.

Иако у Вашингтону подвлаче да ће такве испоруке Приштини бити у складу са Ахтисаријевим планом који предвиђа да Косово има лако наоружане снаге безбедности које би бројале до две и по хиљаде припадника, српски званичници истичу да Бушова одлука после признања једнострано проглашене независности представља доливање уља на ватру.

Какву је поруку Бушова администрација желела да пошаље?

ББЦ је о томе разговарао са Николасом Гвосдевим, уредником америчког часописа Нешенал интерес.

Он сматра да је америчка администрација баш сада објавила одлуку о испорукама оружја Приштини из неколико разлога:

"Прво, зато што се ближи самит НАТО-а, а они одлуку о достави наоружања и опреме повезују са мисијом НАТО-а на Косову. Друго, они наглашавају да ће се те доставе одвијати у оквирима које је поставио Ахтисаријев план и тиме поручују да тај план остаје главни документ за изградњу косовске државности. На крају, мислим да је на избор тренутка утицао и донекле разочаравајући исход састанка земаља Исламске конференције у Сенегалу, где, иако се то очекивало, арапске и исламске земље нису кренуле да признају

Косово. Дакле, мислим да је Вашингтон хтео да покаже да је признање независности неповратно и да су искључене спекулације о некој врсти фактичке поделе Косова или о промени његових граница које су се појавиле после проблема на северу Косова."

Осетљива ситуација

Зар слањем таквих порука Вашингтон не показује да уопште не узима у обзир ситуацију у Србији, где је пред изборе, у мају, ситуација врло осетљива?

"Колико год то било за жаљење, овде у Вашингтону у многим круговима присутан је став да САД ништа не могу да ураде за Србију и да нема разлога да америчка политика буде талац избора у Србији. Више не постоји расположење да америчка политика буде формулисана тако да Србији понуди маслинову гранчицу. Зато Вашингтон шаље сигнале да промена америчке политике није могућа и нада се да ће се кад-тад влада Србије помирити са оним што се десило на терену", сматра Николас Гвосдев.

Такво понашање Америке може да помогне националистичким снагама у Србији да победе на изборима. Колико је тај нови приступ Вашингтона према Србији оправдан?

"Моје лично мишљење је да све ово није одрађено на најбољи начин. Мислим да у тренутку када имате тензије на Балкану није мудро да доводите у питање изборни процес у Србији. Али, то

очигледно није став који дели већина у администрацији и у америчком Конгресу. Њихова политика је - идемо даље пуном паром, без обзира на последице."

Могући проблеми са неким европским земљама

Да ли то значи да их не занима шта ће се догодити у Србији?

"Управо тако. Треба имати на уму и да би победа радикала на изборима у Србији послужила као ретроактивно оправдање америчке политике. Људи из администрације би могли да кажу - видите, и тако не бисте у Србији имали западно оријентисану владу која жели у Европу. То би, међутим, могло да изазове проблеме у односима са неким европским земљама које не желе да спровоцирају такав развој догађаја у Србији јер желе да она настави пут ка Европи."

Али, до недавно су и Европљани и Американци водили рачуна да не повлаче потезе који би ојачали екстремне политичке снаге у Србији. Зашто се то променило?

"Преовлађујући став овде у Вашингтону је, чини се, да више није важно какву владу има Србија и да Америка у Београду неће наћи партнера, те да нема разлога да прави било какве уступке, јер они неће донети резултате које Вашингтон жели. Ја мислим да је то кратковида политика али постоји став да између различитих политичких снага у Србији нема много разлике и да стога нема разлога да Америка прилагођава своју политику како би утицала на исход избора. Чак, као што сам већ поменуо, овде постоје људи који би иза сцене били срећни ако би победили радикали. Ако неко не жели да начини уступак председнику Србије који је управо победио на изборима, онда из тога проистиче да он није заинтересован да у Београду на власти остану они који су јасно оријентисани према ЕУ и НАТО-у. Ја мислим да је то кратковида, али то је политика које се држе људи у Вашингтону", каже у разговору за ББЦ Николас Гвоздев, уредник часописа Нешенал интерес.

BBC 21.03.2008

National Interest

ПОМИЦАЊЕ НАТО-А

Генерални секретар НАТО Јап де Хуп Схефер је човек који има проблем. У ствари, више њих који се преплићу.

НАТО мисија у Авганистану, која је требало да покаже способност алијансе за превазилажење ограничења хладног рата и да истакне способности НАТО да се ефикасно бори у рату и да се бави пост-конфликтном реконструкцијом, посрће. Уместо да уједини алијансу зарад заједничког циља, Авганистан показује да је хваљена „трансформација“ којом се НАТО бавио била углавном само представа.

Састанак НАТО пакта

Резултати пакистанских избора су на власт довели националну и регионалну владу која ће мање бити склона сарадњи са авганистанском операцијом НАТО - и могла би да захтева од алијансе да пронађе нови начин за усмеравање трупа и залиха. Једини други изводљив пут води кроз државе Шангајске организације за сарадњу.

Бројне европске државе желе да смање тензије са Русијом - и амерички државни секретар и секретар за одбрану су тренутно у Москви где преговарају о питањима као што је противракетни одбрамбени штит у Европи који би могао да доведе до позитивних продора - али Русија је такође јасно дала до знања да је њена сарадња са Западом везана за успоравање или уопште заустављање експанзије НАТО ка истоку.

Владе Грузије и Украјине, међутим, желе да на овом самиту добију своје акционе планове чланства (МАП), да би могле да започну процес који би, за четири године или више, кулминирао прикључивањем алијанси.

Састанак министара у Бриселу 6. марта завршио се без јасних сигнала. Ниједна држава није била у потпуности против ИДЕЈЕ да се

Украјина и Грузија у неком тренутку придруже алијанси, али није донета одлука о томе да ли да им се понуди МАП. Француски министар спољних послова Бернар Кушнер је чак изјавио да би алијанса при доношењу ове одлуке „требало да узме у обзир осетљивост Русије и значајну улогу коју она игра“.

Неколико дана касније, немачка канцеларка Ангела Меркел дала је своје мишљење о критеријумима о којима би алијанса требало да размисли при прихватању будућих чланова, наиме, „Држава би требало да постане члан НАТО не само када је за то њено тренутно лидерство већ када значајан проценат становништва подржава чланство“ и „Државе које су саме умешане у регионалне конфликте, по мом мишљењу не могу да постану чланови“.

Први критеријум би искључио Украјину, где је већина становништва против или несигурна у вези са НАТО чланством. Други захвата и Грузију (са сталним сепаратистичким проблемима) и Македонију (са сталном расправом око имена са Грчком) - и свако кашњење са продужавањем чланства са Македонијом би могло да наведе алијансу да одложи све планове за прикључивање држава западног Балкана.

Осим тога, брига Француске, Немачке и неких других европских држава као што су Шпанија и Белгија је да треба да постоји симетрија између чланства у НАТО и могућих изгледа за придруживање Европској унији. У овом тренутку ништа се не може урадити са Турском, старим чланом НАТО и кандидатом за чланство ЕУ - али Париз, Берлин и други главни градови су несигурни око проширивања НАТО даље ка истоку и стварања преседана за нове чланове НАТО чинећи да прикључење алијанси подразумева право уласка у ЕУ.

И као шлаг на тарту, грузијски председник Микаил Сакашвили посећује Сједињене Државе - где ће политичари обе партије гарантовати њихово прикључење НАТО – и председник Џорџ Буш ће путовати у Украјину пре самита у Букурешту, и очекује се да у Кијеву гарантује Украјини добијање МАП.

Задатак генералног секретара Схефера је да смисли „решење“ које би држало отвореним све изгледе за повећану сарадњу са Русијом, избегавало било какав привид велике поделе у оквиру алијансе, а да не буде потпуно одбијање држава кандидата.

Мислим да је спреман за тај задатак. После свега, Парламентарна скупштина Савета Европе је осмислила јединствену формулацију описа недавних председничких избора у Русији као истовремено „неслободне и нефер“ али и „представљање воље већине“. Де Хуп Схефер је већ сугерисао да ће Тбилиси и Кијев „на резултате из Букурешта гледати као на инспирацију да наставе свој евроатлантски пут. Заиста је рано рећи у којој ће то тачно форми бити.“ Такође остаје да се види да ли ће овај покушај смекшати све стране.

Николас Гвоздев је уредник *The National Interest* -а.

18.03.2008. The National Interest

КОСОВО И СТРАТЕШКА АГЕНДА ВАШИНГТОНА ЗА ЕВРОПУ И ЕВРОАЗИЈУ

Објављивање косовске независности дочекано је брзим дипломатским признавањем од Вашингтона и појединих земаља ЕУ, укључујући и Немачку. Нажалост, та независност и њено признавање отворено крше резолуције УН везане за Косово и извршавају руглу целокупни систем међународног права под управом УН. Нови режим предводи човек којег су Интерпол и обавештајни извештаји немачког БНД-а означили као криминалца, шефа организованог криминала на Косову, одговорног за транзит дроге, изнуђивање и проституцију. Најважније питање је зашто је Вашингтон извршио притисак на Европу да прихвати накарадну творевину која се назива Република Косово?

Косово је парче земље на једној од стратешки најзначајнијих локација у Европи са становишта америчких војних циљева успостављања контроле над нафтним токовима и политичком

Од јуна 1999, када су снаге НАТО (КФОР) окупирале Косово, овај саставни део тадашње Југославије налази се под мандатом Уједињених нација у складу са Резолуцијом 1244 Савета безбедности УН. Русија и Кина су такође прихватиле тај мандат, који прецизира да је улога КФОР-а да обезбеђује престанак међуетничких сукоба и злочине на релацији мањинског српског и осталог неалбанског становништва и косовско-албанске исламске већине. Према Резолуцији 1244, Косово је требало да остане саставни део Србије све до постизања мирног решења за његов статус. Ту резолуцију УН су САД, Немачка и ЕУ игнорисале.

Значајно је што је америчко и немачко признање косовске независности у фебруару 2008. уследило само неколико дана након што је провашиingtonски кандидат Борис Тадић изабран за још један петогодишњи мандат у Србији, чиме је Вашингтон могао да рачуна на послушну српску реакцију. И чини се да је то засад случај.

База бондстил код Урошевца

ситуацијом на простору који се протеже од Блиског истока до Русије и западне Европе. Садашње, амерички предвођено признавање самопрокламоване Републике Косово наставак је политике САД на Балкану која је започела незаконитим НАТО бомбардовањем Србије 1999. године, што је представљало „ванрејонско“ размештање снага НАТО, које никад није одобрено од Савета безбедности УН – све наводно у циљу спречавања геноцидног масакра косовских Албанаца од стране Милошевићеве војске.

Неколико месеци пре овог бомбардовања, које је било једно од најжешћих од краја Другог светског рата, један високи амерички обавештајни официр говорио је са хрватским официрима у Загребу о стратегији Вашингтона за бившу Југославију. Како је аутору пренето, циљ Пентагона био је преузимање контроле над Косовом ради обезбеђивања војне базе путем које би се контролисао цео југоисточни регион Европе све до нафтних поља на Блиском истоку.

База Бондстил

Америчка стратешка агенда за Косово у највећем делу је војне природе, углавном усмерена против Русије, ради контроле нафтних токова од Каспијског мора преко Блиског истока, па до западне Европе. Признавањем косовске независности Вашингтон добија слабу државу коју може у потпуности контролисати. Све док је оно било део Србије, војна контрола је била политички несигурна. Данас је Косово под контролом, као војни сатрап НАТО-а, који је, посредством КФОР-а, ту разместио 16.000 војника наспрам мале популације од два милиона људи.

Војна контрола Косова од САД–НАТО за потребе шире геостратешке агенде Вашингтона обавља неколико функција. На првом месту, она обезбеђује контролу над потенцијалним нафтоводним и гасоводним трасама према ЕУ из правца Каспијског мора и Блиског истока, као и контролу транспортних коридора који

повезују ЕУ са Црним морем. Она такође штити трговину хероиним вредну више милијарди долара, која је, што је значајно, према званичницима УН задуженим за наркотику, досегла рекордне размере у Авганистану откако је тамо успостављена америчка окупација. Косово и Албанија представљају важне транзитне путеве хероина ка Европи. Према годишњем извештају Стејт департмента о међународној трговини наркотицима, који је објављен почетком 2008, неколико кључних путева дроге пролази кроз Балкан. Косово се помиње као кључна тачка у пребацивању хероина из Турске и Авганистана у западну Европу. Извештаји говоре да се то одвија под будним оком Тачијеве владе.

Још од успостављања веза са припадницима племена Мео у Лаосу током Вијетнамског рата, ЦИА штити трговину наркотицима на кључним местима ради делимичног финансирања својих тајних операција. Разморе данашње међународне трговине дрогом су такве да, према појединим извештајима, велике америчке банке попут Сити група значајан део своје добити црпу прањем новца добијеног из те делатности.

Одмах након бомбардовања Србије 1999, Пентагон је зграбио око 450 хектара земље на Косову у близини Урошевца, близу границе са Македонијом, и доделио уговор компанији „Халибуртон“, док је Дик Чејни још увек био на њеном челу, да изгради највећу америчку прекоморску војну базу на свету, камп Бондстил, где данас борави више од 7.000 војника.

Признавање мафијашке државе?

Један од најзначајнијих разлога за непримерену журбу Вашингтона и других држава да одмах признају независност Косова лежи у чињеници да оне врло добро знају да се садашња косовска влада и главне две политичке странке заправо налазе под вођством организованог косовско-албанског криминала.

Хашим Тачи, председник Косова и челник Демократске партије Косова, бивши је вођа терористичке организације зване Ослободилачка војска Косова, или УЧК на албанском, коју су обучавале снаге САД и НАТО. Током 1997. године специјални изасланик председника Клинтона за Балкан Роберт Гелбард описао је ОВК као „несумњиво терористичку групу“. Она је била много више од тога. То је клановски организована мафија, коју је, стога, немогуће инфилтрирати, која је контролисала црну, подземну косовску привреду. Данашња Тачијева Демократска партија, према европским полицијским извештајима, задржала је своје везе са организованим криминалом.

Извештај немачког БНД-а на 67 страна, од 22. фебруара 2005, са ознаком „Строго поверљиво“, који је процурео у јавност, наводи следеће:

„Преко кључних играча – на пример Тачија, Халитија, Харадинаја – успостављене су најтежње везе између политике, привреде и

међународног организованог криминала на Косову. Тамошње криминалне организације које су у позадини производе политичку нестабилност. Оне се нимало не занимају за грађење функционалне, уређене државе која би могла да штети њиховом пословном буму.“

ОВК је започела своје активности 1996. године бомбардовањем кампова са српским избеглицима из ратова у Босни и Хрватској. ОВК је непрестано позивала на „ослобођење“ делова Црне Горе, Македоније и делова северне Грчке. Благо речено, тешко да је Тачи фигура која доприноси регионалној безбедности.

Тридесетдеветогодишњи Тачи био је лични штићеник Клинтонског државног секретара Медлин Олбрајт током деведесетих, када је био обичан тридесетогодишњи гангстер. ОВК је од почетка уживала подршку ЦИА и немачког БНД-а. Током рата 1999. године ОВК је непосредно подржавао НАТО. Када су га САД презеле средином деведесетих, Тачи је био оснивач Дреничке групе, косовског криминалног синдиката, који је имао везе са албанским, македонским и италијанским организованим мафијама. Поверљиви извештај из јануара 2007, припремљен за потребе Европске комисије, под називом „VS-Nur für den Dienstgebrauch“, процурео је у медије и садржи појединости о организованој криминалној делатности ОВК-а и њеног наследника, Тачијеве Демократске партије.

Намеће се, дакле, питање зашто Вашингтон, НАТО, ЕУ и, што је поготово важно, немачка влада толико журе са легитимизацијом отцепљеног Косова? Није тешко пронаћи разлог. НАТО може лако да контролише Косово које је под унутрашњом влашћу организованих криминалних мрежа. Такво стање осигурава постојање слабе државе, коју је далеко лакше подвргнути доминацији НАТО.

Тачијева зависност од добре воље САД и НАТО осигурава да ће његова влада извршавати оно што се од ње тражи, што, са своје стране, осигурава амерички војни успех у учвршћивању сталног присуства на стратешки виталном југоистоку Европе. То је важан корак у учвршћивању контроле НАТО-а над Евроазијом и обезбеђује велики амерички утицај на европску равнотежу снага. Стога не чуди што ни Москва ни многе друге државе нису на ово реаговале са одушевљењем. САД се буквално играју динамитом на Балкану.

Ф. Вилијам Енгдал, економиста, писац и дугогодишњи новинар, аутор је бестселера о нафти и геополитици *Век рата: англо-америчка нафтна политика и нови светски поредак* (*A Century of War: Anglo-American Oil Politics and the New World Order*), који је преведен на арапски, корејски, немачки, хрватски и турски језик.

http://www.engdahl.oilgeopolitics.net/Geopolitics___Eurasia/Kosovo/kosovo.html

Newsweek

ДОБИЈАЊЕ КОСОВСКЕ БИТКЕ

Да, Европа и Америка су подржале косовску декларацију независности, али већи део света није.

Након толиких година насиља и дипломатских распри, Косово је 17. фебруара прогласило независност, и Сједињене Државе су честитале и признале државу-новорођенче а да није прошло ни 24 сата. Британија је такође сместа признала ратом уздрману нацију, а потоњих дана и недеља на ред да учине исто дошле су друге велике и богате нације: Француска, Немачка, Италија и Аустрија и двадесетак других – све су признале сувереност Косова, укупно представљајући само нешто више од половине светског БДП, и већину чланица НАТО и ЕУ.

Но, те бројке бацају сенку на средишњу чињеницу: док је Косово добило своју битку за признање у Европи, Србија побеђује у остатку света. Велика већина од 192 чланице УН ускратила му је признање, било прећутно било експлицитно одбијајући да то учини. Бразил, као и Кина и Индија, засад су одбили да признају нацију у повоју, док Русија не само што је одбила да призна косовску независност, већ је постала српска заступница у Савету безбедности УН, заричући се да

ће ставити вето на доношење било какве резолуције којом би се помогло у решавању статуса или пак Косову гарантовао коначни симбол суверенитета – само место у УН. Чак су и неки поуздани савезници Сједињених Држава одбили независност или оћутали на косовско питање, укључујући Израел и Канаду, као и чланице ЕУ и НАТО попут Шпаније, Кипра и Словачке.

Сада, у беспримерном тренутку у историји дипломатије, Србија покушава да поништи косовску декл а рацију независности. Код куће јој властити лидери прете како ће узети Косово натраг, расприрујући насиље против Запада ватреном реториком која подсећа на ехо бившег српског диктатора Слободана Милошевића. У иностранству српски званичници повлаче амбасадоре из земаља које признају Косово и лобирају не би ли зауставили тај процес, инсистирајући на томе да су поступци Косова нелегални и да то представља опасан преседан. Протекле седмице, говорећи пред Саветом безбедности УН, српски министар спољних послова, Вук Јеремић, позвао је нације које су признале Косово да „поново размисле“, а на оне што нису апеловао је „да издрже до краја“.

Србија је до сада била изванредно успешна. Будући да не постоји магичан број након којег се нека земља може сматрати истински сувереном, дипломате Сједињених Држава кажу како ће Косово постићи критичну масу пошто га призна негде између 50 и 100 земаља. Но, до средине марта само су 32 нације признале Косово, и мада ће вероватно уследити још признања, српска влада у блиској будућности очекује укупан број од само 50.

Земље су биле споре у признавању Косова из најразличитијих разлога, укључујући и властите интерне правне процедуре. Бразил, а донекле и Индија, чека да се створи критична маса нација пре него што и сама начини тај корак. Обе земље желе место у Савету безбедности УН, али страхују да би предњачење по питању Косова довело до непријатељског расположења Русије и Кине, чланица

Сенатор Џозеф Бајден

Савета безбедности са правом вета. Чини се да исламске земље, приметно споре у признавању нове муслиманске нације, чекају знак Саудијске Арабије, која се до сада није званично огласила по овом питању.

Међутим, бројке показују да земље широм света одбацују идеале Сједињених Држава о људским правима, самоопредељењу и ономе што је сенатор Сједињених Држава, Џо Бајден назвао „неприкосновено поверење између владе и њеног народа“. За Сједињене Државе, које су и

саме прогласиле своју независност пошто је народ изгубио поверење у краља Џорџа, независност Косова „подржава идеју о томе да народ треба самостално да одлучује“ када владари угрожавају тај исти мањински народ, каже Данијел Сервер, бивши дипломата који сада ради у тинктенк-у Институт за мир у Вашингтону.

Многим нацијама тај амерички идеал изгледа аутодеструктивно у свету многобројних сепаратистичких покрета. Шпанија, Кипар и бројне друге државе плаше се да би прихватањем суверенитета Косова створили преседан за сепаратисте у својим земљама. Канађани су изразили сличну забринутост, мада се Канада није до краја изјаснила за непризнавање Косова. Вацлав Клаус, председник Републике Чешке, изјавио је недавно да би независност Косова била „врло добар пример за области у другим земљама које нису срећне

због онога шта се дешава у њиховом окружењу“.

Косово наводи да су на његовој страни земље од великог значаја као што су Сједињене Државе и највеће земље ЕУ. Међутим, Владимир Петровић, привремени отпрањник послова у Амбасади Србије у САД, истиче да Косову практично све исто недостаје као Африци и Латинској Америци. На крају крајева, каже, „нема земље у Африци у којој не постоји нека различита мањина односно етничка група“. Такође, у српском табору у Кини, овај проблем упоређују са дугогодишњим захтевом Тајвана за независношћу, износећи своје уверење да је Косово европско питање, које није у директној вези са кинеском економијом или безбедносним интересима.

Ту је и Русија. Повезана је са Србијом културним и националним везама. Независно Косово представља опасност за њене експанзионистичке циљеве. Дипломате кажу да Русија покушава да удаљи САД од Европе и да поврати свој утицај који је изгубила на Балкану током деведесетих када је руска геополитичка моћ била на веома ниском нивоу. Подршка коју је Русија пружила Србији послужила јој је као одсочна даска да постигне бољи договор са Београдом у вези са гасоводом који руски енергетски гигант „Гаспром“ жели да изгради кроз Србију на путу од Русије ка осталом делу Европе. Прошлог месеца, Дмитри Медведев, руски новоизабрани председник, боравио је у Београду са челником „Гаспрома“ како би разрадили детаље у вези са гасоводом, те је том приликом уједно осудио и „нелегално“ проглашење независности Косова.

Србији одговара подршка Русије јер ова има право вета у Савету безбедности УН, што може да спречи да Косово добије место у Уједињеним нацијама. То би у неку руку могла да буде Пирова победа. Док је Србија везана за Русију и све више постаје париадржава, мало тога ће се променити за само Косово. Оно може да се придружи Тајвану и осталим државама са квази-званичним дипломатским статусом, јер га подржавају и штите 32 земље (може бити и више), које су га признале у последње време. Много је важније то што ће овај сиромашни народ моћи да добије приступ Светској банци и ММФ-у. И упркос забринутости Шпаније и још неких чланица ЕУ заједнице, задржаће подршку НАТО-а и Европске уније у њиховим тамошњим мисијама.

Много тога зависи од начина на који ће Србија решити збрку унутар своје државе. За већину Срба, идеја о одустајању од Косова је неприхватљива. Недавни избори су показали да 70 одсто Срба жели да се приближи Европи, а не Русији или великим азијским силама. За сада, међутим, пут којим Срби иду јесте удаљавање од Запада и приближавање остатку света.

Мајкл Фридман

NEWSWEEK, Издање за 24.03.2008. Ажурирано 15.03.2008.

БУШОВА НЕУСПЕЛА ПОЛИТИКА ПРЕМА КОСОВУ

Овонедељна борба на северу Косова између Срба и трупа под вођством НАТО показала је да независност, коју је за балканску покрајину осмислила Бушова администрација, не иде као по плану.

Када се званичници САД-а охрабрили једнострано проглашење независности од Србије од стране косовских Албанаца 17. фебруара, речено нам је да ће мисија ЕУ заменити Уједињене Нације на Косову, и сви би тада изградили мултиетничко, демократско друштво поштујући права Срба, која је мањина у покрајини. Али то се не догађа.

Срби из северног Косова, где чине већину, верују да имају слабе изгледе за будућност у албанској држави. Одупирали су се њеним наметањем, углавном мирним путем, осим уништавања контролних пунктова на граници коју не признају упркос инсистирању САД да морају да је признају.

Протести су постали насилни када је полиција УН уз НАТО насилно растурила мирну окупацију владине зграде суда у понедељак - и после борбе која је уследила, стотине српских цивила, полицајаца

УН и НАТО трупа били су рањени, неки у критичном стању, а један полицајац УН је мртав.

Мисија ЕУ не може да уђе на северно Косово и Уједињене Нације су биле принуђене да се повуку, остављајући НАТО трупе да чувају границу која нема статус по међународном праву и коју не прихвата народ који живи са обе стране границе.

Проблем није у томе што се „српски националисти“ одупиру „Западу“, како то кажу они амерички новинари који славе први амандман тако што имитирају Стејт Департамент, већ у томе што је Бушова администрација покушала да наметне војно решење политичком проблему, кршећи повељу УН и основне принципе међународног права.

Ово није први пут да су то урадили. Иако је степен насиља на Косову нижи него у Ираку, могућност дестабилизовања још једног региона - овог пута Балкана - је подједнако озбиљна.

Косово је заиста било место рођења српске нације пре 800 година, и прикључено је Србији када је Отоманско царство отерано 1912. Али

су и Албанци такође увек живели тамо. Демографске промене двадесетог века (неке изазване етничким чишћењем Срба током италијанске окупације у ИИ светском рату) довеле су до снажне албанске већине на Косову до 1980-их, и стална контрола Србије у покрајини је захтевала полицијску државу.

Али рука Србије на Косову није била ништа тежа од британског владања у Ирској током деценија пре стицања независности 1923, или израелске окупације Западне обале до погодбе у Ослу, или сталне турске контроле над регионима у источној Турској са курдском већином. Овакве ситуације се обично заврше када владајућа држава схвати да одржавајте контроле има високу цену, финансијски, политички чак и морално, и трага за договором који ће омогућити повлачење.

Такав договор је могао бити постигнут са Србијом, али ни Клинтонова администрација, а ни администрација Џорџа Буша, нису желеле договор. Обе су на Косово гледале као на могућност изоловања Русије са Балкана по први пут после дуже од века, пошто је Слободан Милошевић, који свакако није један од великих светских стратега, изабрао као савезника Србије прво Совјетски Савез, а затим Русију. Даље, очигледним крајем хладног рата, НАТО-у је био потребан посао, пошто је алијанса формирана да би спречила Совјетски Савез од напада на Западну Немачку. Тако да је напад на Србију ради „ослобађања“ Косова заправо требало да трансформише НАТО од чисто одбрамбене алијансе у више проактивну или офанзивну, супротно повелји НАТО, али у складу са одређеном реал-политиком.

Најосновнији принцип међународног права од ИИ светског рата, међутим, и најбитнији принцип система УН, је да су агресивни ратови забрањени - то је било оправдање које је први Џорџ Буш дао за напад на Ирак када је Садам Хусеин заузео Кувајт, и цео свет се сложио са њим осим Северне Кореје. Али нападање суверене државе ради окупирања дела њене територије и, у крајњој линији, мењања њених граница је сасвим друга прича. На несрећу по међународно право и међународну стабилност, акција НАТО против Србије 1999. године је управо био агресивни рат, спроведен без дозволе Савета безбедности УН.

МОГУЋИ КОРАЦИ БЕОГРАДА

Први заменик шефа УНМИК-а Лари Росин рекао је у среду да предлог српског министра Слободана Самарџића "може бити основа за разговор Београда и цивилне мисије УН".

Он је додао да се даље инструкције очекују из Њујорка, али да "многи делови тог плана нису у сагласности са мандатом УНМИК-а". У међувремену, Београд поводом одлуке власти у Приштини да једнострано прогласе независност Косова, најављује да би могао да предузме одређене кораке пред међународним судовима ради правне заштите интереса Србије.

Како, међутим, на најаву тих могућих корака гледају неки од посматрача балканских збивања који се налазе ван региона?

За професора Чарлса Капчана, сарадника вашингтонског Савета за спољну политику, помињање списка мере које би Србија у том контексту могла да примени потврда је чињенице да влада Србије намерава да на различитим фронтovima покуша да преокрене једнострану сецесију Косова.

"Током неколико последњих дана било је изјава којима се званично предлаже подела Косова. Сада се помиње и излазак пред Генералну скупштину Уједињених нација, а потом и пред Међународни суд правде од кога се очекује пресуда по овом питању. Србија настоји да уз помоћ Русије и других држава формира својеврсни дипломатски фронт како би се супротставила признању независног Косова и ускратила му улазак у међународне институције. Београд по својој оцени планира да енергичну непопустљивост пропрати покретањем битке на више фронтава, покушавајући да промени оно што се догодило пре неколико недеља", каже Капчан за ББЦ.

Капања или стратегија?

На питање ББЦ-ја да ли то што Србија најављује да ће предузети треба тумачити као део смишљене стратегије, или можда и као

И тај рат није текао по плану. Као што је Сејт Дипартмент сам признао маја 1999, када је НАТО напао Србију, Милошевићеве снаге су „селективно циљање градова и региона“ где влада албански оружани отпор претвориле у кампању етичког чишћења Косова од Албанаца. Ово вреди поновити - НАТО рат 1999. против Србије није био одговор на етичко чишћење већ га је изазвао, због чега је било потребно наставити рат још три месеца да би се преокренуле последице самих НАТО напада.

Рат 1999. се завршио када се Клинтонова администрација вратила Савету безбедности УН који је игнорисала када је рат започела. Резолуција УН која је из тога произашла, признала је суверенитет Србије над Косовом. Пошто Русија не осећа одговорност у помагању Сједињеним Државама при изоловању Балкана, резолуција се не може променити.

И уместо да покуша да преговара о решењу, Бушова администрација је изабрала да наметне решење, делимично да би показала слабост Русије.

Али Косово није признато од стране многих држава, ни од Уједињених Нација, па чак ни од Европске Уније. Косово не може постићи праву независност осим и све док косовски Албанци не постигну договор са Србијом – управо ток деловања који је Бушова администрација закомпликовала више него икад. У међувремену, угрожен је цео систем међународног права, као и локални мир на Косову и стабилност на Балкану.

Случај Косова се може решити ако се Бушова администрација врати Уједињеним Нацијама и ангажује се у поштеним преговорима са Србима и Русима. Још важније, стабилност у међународном систему се једино може повратити када Сједињене Државе још једном прихвате основне принципе међународног права које су прекршиле нападом на Ирак 2003, и признавањем Косова 2008.

Роберт М. Хајден је професор антропологије, права и јавних и међународних односа и директор Центра за руске и источно европске студије на Универзитету у Питсбургу.

http://www.upi.com/International_Security/Emerging_Threats/Analysis/2008/03/20/outside_view_bushs_failed_kosovo_policy/6106/

сегмент предизборне кампање, професор Капчан процењује да је рећи "и једно и друго" ближе истини него "или једно или друго".

"Како се буду приближавали мајски избори, биће бусања у груди и поједине странке ће покушати да, у свом отпору отцепљењу Косова, надмаше једна другу. Истовремено је јасно да су широм политичког спектра у Србији присутни противљење и гнев због онога што се са Косовом догодило. У том контексту, настојања званичног Београда су више од обичног политичког позирања за домаћу јавност. Мислим да је ту заиста реч о искреном настојању да се преокрене ситуација настала проглашењем независности Косова и да се формира дипломатска коалиција која би таквим настојањима ишла у прилог. Чини ми се да је у овом случају јако тешко раздвојити домаћу политику од искреног спољнополитичког маневрисања", каже он за ББЦ.

За Србију ће, међутим, каже професор Капчан за ББЦ, бити изузетно тешко, ако не и немогуће да измени косовску декларацију о независности.

Подела остаје на столу

Већина европских земаља, као и Сједињене Државе, већ су далеко одмакли признавши нову државу.

Уз то је и стање на терену, где фактичко отцепљење добија своју правну форму, битно колико и потез који је Приштина повукла, додаје ББЦ-јев саговорник:

"Једно питање које ће по мени и даље бити у игри јесте подела Косова. Северни део је и даље фактички - како политички тако и психолошки - део Србије, и за међународну заједницу ће бити јако тешко да измени такво стање ствари. И у томе би, бар како ја то видим, Београд могао да на крају успе да оствари оно што жели", каже професор Чарлс Капчан из вашингтонског Савета за спољну политику.

ББЦ 26.03.2008

АКТУЕЛНИ ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМСКЕ И ЕНЕРГЕТСКЕ САРАДЊЕ СРБИЈЕ И РУСИЈЕ

УВОД

Русија је један од највећих спољнотрговинских партнера Србије. До 2006. Србија је највећи обим робне размене обављала са Русијом, али у 2007. години на првом месту је Немачка. Приближно половина спољнотрговинске размене Србије отпада на земље Европске уније, којој припадају два важна партнера као што су Немачка и Италија. Око 25 одсто нашег извоза пласира се у ове две земље. На руско тржиште усмерено је око 5 одсто извоза Србије, али је зато у структури нашег увоза учешће увоза из Русије 15 до 20 одсто. У размени са Русијом присутан је проблем високог спољнотрговинског дефицита – извоз је 6 до 7 пута мањи од увоза. Зато су трговинским споразумом и протоколом, који је закључен у Москви фебруара 2008. године, предвиђене мере за унапређење робне размене у смислу повећања нашег извоза. Споразум о сарадњи у области нафте и гасне привреде у циљу унапређења нафтне и гасне привреде између Србије и Руске Федерације, који је потписан у јануару 2008, ствара предуслове за даљи развој сарадње између Србије и Русије у области енергетике. Енергетски споразум има за циљ стварање повољних услова за пројектовање, финансирање, изградњу, реконструкцију и коришћење објеката гасне и нафтне привреде на територији Републике Србије, повећање енергетске сигурности и обезбеђење континуираних испорука гаса и нафте из Руске Федерације у Републику Србију, њихов транзит у треће земље, као и производњу нафтних деривата на територији Републике Србије.

Опредељење у ком правцу развијати спољнополитичку и спољнотрговинску сарадњу земље поприма у предизборној трци одређене политичке призвуче, али би ипак развој међународне политике требало конципирати на бази економских потреба и потенцијала, услед чега се не могу пренебрегавати и одређене претпоставке на којим је базирана дугогодишња економска сарадња са појединим регионима. Традиционално је још СССР била један од најважнијих економских партнера СФРЈ. Доминирала је сарадња у области размене робе и услуга, али су били развијени и други облици сарадње: инвестиционо-техничка сарадња, производна кооперација, заједничка улагања.

У раду се разматрају могући ефекти примене ових споразума. Шта споразуми значе за економију Србије, какве нам предности пружају, шта можемо очекивати од њихове примене, какви се позитивни ефекти очекују од повећања нашег извоза на ово велико тржиште, а какви ефекти на снабдевеност нашег тржишта енергентима, упошљавање радника и развој одређених производних капацитета и да ли може имати одређене негативне реперкусије на стање у привреди Србије.

• ЕКОНОМСКА САРАДЊА СРБИЈЕ И РУСИЈЕ

Структура, динамика и развој економске сарадње Србије са Русијом имају велики утицај на развој привреде Србије и појединих грана. Ова земља је значајно тржиште за наш извоз, али и подручје за снабдевање привреде стратешким сировинама и опремом. Совјетски Савез био је највећи спољнотрговински партнер Социјалистичке Федеративне Републике Југославије. Обим и динамика робне размене планирани су трговинским споразумима за одређену годину и за петогодишње периоде.

У доба примене клириншких платних споразума, који су закључивани због неконвертибилности националних валута, Југославија је са СССР и другим земљама источне Европе имала углавном потражни салдо на клириншким рачунима. То значи да смо извозили више него што смо увозили и од СССР нисмо могли наплатити извозна потраживања, јер није постојао начин наплате у конвертибилној валути, већ је само за ненаплаћен износ увећаван потражни салдо на клириншком рачуну који су водиле централне банке. После закључења конвертибилног платног споразума, и даље су се, због недостатка девизних средстава, провлачили

елементи клириншког начина плаћања, али долази до појаве дефицита робне размене са овом земљом. (Платни споразум о преласку на конвертибилни начин плаћања између СФРЈ и СССР потписан је 1. новембра 1990. године, а примењује се од 1. јануара 1991.) После прелазна са клириншког на конвертибилни начин плаћања успостављене су светске цене у размени са овом земљом, као и размена квалитетније робе. Сада се испољавају проблеми другачије природе. Руси своје производе извозе на западно тржиште за конвертибилну валуту и са тих тржишта увозе производе којима наши производи не могу конкурисати у погледу квалитета, па је извоз Србије у Русију драстично смањен. Русија је платнобилансно суфицитарна економија – у робној размени са иностранством бележи висок позитивни салдо захваљујући чињеници да је извозник енергената, пре свега нафте, чија цена у протеклом периоду нагло расте. Док је у периоду билатералних и мултилатералних клириншких аранжмана снабдевала источноевропске земље стратешким сировинама по ценама које су вишеструко ниже од цена на светском тржишту, сада за конвертибилну валуту извози своје производе. (1)

После распада СФРЈ извршена је подела клириншких потраживања између бивших југословенских република. Кључ за поделу клириншких потраживања од бившег СССР утврђен је Споразумом о сукцесији између бивших република СФРЈ. Деоба клириншких потраживања обављена је на бази Закона о ратификацији меморандума између Владе Руске Федерације и Владе Босне и Херцеговине, Владе Републике Македоније, Владе Србије и Црне Горе, Владе Републике Словеније, Владе Републике Хрватске о регулисању међусобних финансијских потраживања по обрачунима везаним за робни промет између бившег СССР и бивше СФРЈ. Меморандум између Руске Федерације и бивших југословенских република о регулисању међусобних финансијских потраживања по обрачунима везаним за робни промет (углавном клириншки салдо на рачунима) између бивше СФРЈ и бившег СССР потписан је у Москви 17. септембра 2003, а ратификован у Скупштини СЦГ 2004. Влада Руске Федерације прихватила је 1993. године одговорност по појединим категоријама дуговања бившег СССР према страним повериоцима.

Укупни салдо клириншких потраживања износи 1.291.951.838,77 клириншких долара у корист држава сукцесора бивше СФРЈ (салдо утврђен на дан потписивања меморандума коначан је и не подлеже ревизији). Од потписивања меморандума 19 „оригиналних кредитних споразума“ престају да важе. Меморандумом су регулисана потраживања бивше СФРЈ према бившем СССР у клириншким САД доларима (остатак на бескаматним ликвидационим рачунима Народне банке Југославије у Вишешкономбанци, камата по државном кредиту и дуговања за извозне испоруке у бивши СССР) и потраживања бившег СССР према бившој СФРЈ у клириншким САД доларима (по државним кредитима, обавезе по акцептним меницама, дуговања по акредитивима банака бивше СФРЈ и дуговања по обрачунима у облику дознака).

Укупно клириншко дуговање Руске Федерације расподељено је између бивших република СФРЈ, од чега је Србији и Црној Гори припало 38 одсто, односно 490.941.698,73 клириншких долара. Прерачун клириншких САД долара у америчке доларе извршен је према курсу 0,625, тако да је износ обавеза Руске Федерације према Србији 288 милиона америчких долара, а према Црној Гори 18 милиона америчких долара. Меморандумом о размивању по питању регулисања међусобних обавеза и потраживања по основу робне размене, који је закључио заменик министра финансија Руске Федерације са министрима финансија Републике Србије и Републике Црне Горе 2004. године, утврђен је начин регулисања обавеза. Од 288 милиона долара, колико Србија потражује, регулисан је дуг „Нафтне индустрије Србије“ према „Гаспрому“ у износу 188 милиона долара за испоруке које су вршене у периоду од

1994. до 2000. године. Остатак од 100 милиона САД долара Руска Федерација ће измирити испорукама инвестиционе опреме за пројекат „Бердап“, као и за изградњу акцелератора „Винча“, и испорукама опреме по индивидуалним уговорима о испорукама опреме.

У структури извоза Србије у Русију најзначајнији је извоз робе широке потрошње и треба искористити то што су руски потрошачи навикли на нашу робу широке потрошње, а инвестициона сарадња одвија се успешно. На руском тржишту тражени су наши пољопривредни производи, вино, неке врсте гумених производа, грађевински материјал (цреп, керамичке плочице). Русија је била и биће подручје за снабдевање нашег тржишта стратешким сировинама, опремом и репроматеријалом.

Споразум о слободној трговини између СРЈ и Руске Федерације закључен је 2001. године и он се примењује мада га Руска Федерација још није ратификовала (одредбе о царинским повластицама, статус најповлашћеније нације). Споразум о узајамном подстицају и заштити инвестиција са Руском Федерацијом закључен је 1996. године.

У Москви је 28. фебруара 2008. године потписан протокол којим су сумирани резултати заседања експертске радне групе Владе Републике Србије и Владе Москве и утврђени основни правци за јачање трговинско-економске сарадње. Овај споразум требало би да омогући приступ руском тржишту привредницима из области фармацеутске индустрије и производње хране и пића, и за предузећа као што су „Икарбус“, „Трајал“, „Симпо“. Планирана је даља либерализација трговине између Србије и Русије, као један од основних предуслова за значајнији раст економске сарадње, а српска страна се обавезала да интензивира рад на ангажовању домаћих произвођача воћа и поврћа за испоруку производа Москви. Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Србије и Департаман за прехранбене ресурсе Москве протоколом су се обавезали да ће помагати привредним субјектима у развоју сарадње у области испоруке воћа и поврћа на московско тржиште (директна испорука производа српских произвођача и извозника прехранбених производа, вина и безалкохолних пића за малопродајну мрежу трговинских ланаца Москве, без посредника). Протоколом је договорено да се убрза процедура међусобног признавања ветеринарских и фитосанитарних сертификата и повећање броја дозвола за међународни друмски превоз између Србије и Русије.

У циљу ефикаснијег повезивања малих и средњих предузећа из Москве и Србије договорена је сарадња Агенције за мала и средња предузећа и Привредне коморе Србије са Департаманом за подршку и развој малог предузетништва Москве. Владе Србије и Москве поново разматрају пројекат изградње „Српског трговачког дома“ у Москви и „Московског трговачког дома“ у Београду, након закључивања споразума влада Русије и Србије, који би предвиђао размену земљишних парцела у Москви и Београду. Сарадња у области здравља требало би да се развија у виду размене информација о спровођењу тендера у области набавке лекова.

Висок спољнотрговински дефицит би се могао смањити даљом либерализацијом листе Споразума о слободној трговини, отварањем „Српске куће“ у Москви, елиминасањем посредника у пласману наших производа и разменом информација о свим инвестицијама у Москви.

Московско тржиште је отворено за инвестиције и у току је обиман програм капиталне реконструкције стамбеног фонда, па би у овој области Србија могла остварити бољу сарадњу и тако повећати

своје девизне приходе. Такође, постоји иницијатива за организовање манифестација дани Београда у Москви и дани Москве у Београду, у склопу којих би се одржали бизнис форум и културни програми.

Русија је до сада инвестирала око 600 милиона долара у Србији. Највећа инвестиција је улагање руске нафтне компаније „Лукоил“ у куповину „Беопетрола“, мада се овде испољавају неке негативне тенденције (укинута је велепродаја, нису исплаћиване дивиденде малим акционарима и смањена је вредност акција, а ревизијом је утврђено да ни порез није редовно уплаћиван), али је побољшано снабдевање нашег тржишта нафтним дериватима.

И змеђу „Икарбуса“ и московског „Мосгортранса“ договорена је испорука два модела нископодних аутобуса ради тестирања у полугодишњем периоду, а „Икарбус“ ће са компанијом „Тушиноавто“ обезбедити заједничку производњу 50 аутобуса „московит-икарбус 107“ од марта до маја ове године. Руска фирма „ВИЗА“ купила је „Рекорд“. Уралска рударско-металуршка компанија купила је предузеће за производњу бакарних цеви „Мајданпек“. Русија улаже и у нашу транспортну инфраструктуру (лука Богојево на Дунаву), а руске фирме учествују у изградњи ТЕ „Нови Сад 2006“, која ће радити на гас. Руске компаније су заинтересоване за куповину ЈАТ-а, пољопривредних комбината, предузећа из области машиноградње, металургије, индустрије грађевинског материјала (цемент, цреп) и других.

2. СПОРАЗУМ ИЗМЕЂУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ И РУСКЕ ФЕДЕРАЦИЈЕ О САРАДЊИ У ОБЛАСТИ НАФТНЕ И ГАСНЕ ПРИВРЕДЕ

Споразумом о сарадњи у области нафтне и гасне привреде уговорена је реализација три крупна подухвата:

ПЛАНОВИ ЗА РУСКЕ ГАСОВОДЕ

- Северни поток (предложени подморски гасовод)
- Јужни поток (предложени подморски гасовод)

- изградња на територији Републике Србије деонице гасоводног система у оквиру магистралног гасоводног система из Русије кроз Црно море и територију трећих земаља за транзит и испоруке природног гаса у друге земље Европе;
- изградња подземног складишта гаса на месту исцрпљеног гасног поља Банатски двор, које се налази 60 километара североисточно од Новог Сада;
- реконструкција и модернизација технолошког комплекса који

припада Акционарском друштву „Нафтна индустрија Србије“.

Ради изградње гасовода и подземног складишта гаса земље оснивају се одговарајуће компаније. Компаније учесници су испред Руске Федерације Отворено акционарско друштво „Гаспром“, или његова афилирана лица (компаније-кћерке) која оно одреди, а испред Републике Србије Јавно предузеће „Србијагас“.

Подела удела у оснивачком капиталу сваке од компанија извршена је на следећи начин:

руски учесник – најмање 51 одсто;

српски учесник – највише 49 одсто.

Гасовод би требало да има пропусну моћ најмање 10 милијарди кубних метара природног гаса годишње, а састојаће се од линијског дела, компресорских станица и друге инфраструктуре неопходне за функционисање гасовода. Учесници треба да договоре маршруте гасовода, пројектну пропусну моћ и могућност повећања обима испорука природног гаса из Руске Федерације у Републику Србију уз коришћење гасоводног система. Конкретни обими, услови и рокови испорука природног гаса биће прецизирани одговарајућим уговорима. Српска страна гарантује пуни обим и несметани транзит гаса кроз гасовод. Гасоводни систем требало би да добије статус пројекта трансевропске енергетске мреже.

Руски привредници били су заинтересовани за куповину подземног складишта гаса Банатски двор. Међутим, овај споразум регулише да ће на том подручју бити изграђено подземно складиште гаса, чији је обим најмање 300 милиона кубних метара гаса, а капацитет протока најмање 1,6 милиона кубних метара дневно, као и спровођење одређених истраживања. Цене услуга транспортовања, складиштења и протока гаса одређују искључиво компаније. Право на коришћење свих капацитета гасовода и подземног складишта гаса припада руским учесницима.

Питања у вези са продајом НИС-а поделила су актуелне министре у влади. Министар економије противи се овој продаји и тврди да се наша нафтна компанија може продати партнерима са Запада за већу суму новца. Министар енергетике и већина других чланова владе су за варијанту да се НИС прода по нижој цени, али да путем овог споразума обезбеди стабилност у снабдевању енергентима наредних тридесет година. У циљу реализације пројекта реконструкције и модернизације технолошког комплекса Акционарског друштва „Нафтна индустрија Србије“ српска страна продаје Отвореном акционарском друштву „Гаспром“, или афилираном лицу (компанији-кћерки) коју оно одреди, 51-процентни удео учешћа у Акционарском друштву „Нафтна индустрија Србије“ под условима које они договоре, полазећи од тога да се А.Д. НИС састоји од целокупне имовине која се налази у његовом власништву на дан 31. децембар 2007. године, укључујући објекте за добијање, производњу, прераду, транспорт и пласман нафте и нафтних деривата. Споразумом је регулисано и обезбеђење поједностављене процедуре преласка граница за стручњаке, материјале, грађевинско-монтажну технику и опрему, неопходне за реализацију ових пројеката и несметано обављање радова на реализацији наведених пројеката, као и добијање одговарајућих дозвола и лиценци.

Србија за реализацију наведених пројеката омогућује доделу земљишних парцела, њихово сигурно и стабилно енергетско обезбеђење, доделу повољног царинског и пореског режима, задржавање квалитета продуката од прераде нафте који се производе у периоду до завршетка реконструкције и модернизације технолошког комплекса Акционарског друштва „Нафтна индустрија Србије“. Споразум ступа на снагу након што две државе дипломатским путем приме писмено обавештење да су обавиле процедуре унутар државе неопходне за његово ступање на снагу, и важи тридесет година. Након истека овог периода аутоматски ће се продужавати на следеће петогодишње периоде ако га једна од страна не раскине. Споразум се привремено примењује од датума потписивања.

ЗАКЉУЧАК

Перспективе сарадње Србије и Руске Федерације су у повећању извоза на ово велико тржиште, за шта постоје традиционалне претпоставке, развијена сарадња од раније, руски потрошачи су навикли на робу широке потрошње из Србије, заинтересовани су за увоз хране и пића, вина, грађевинског материјала. У области инвестиционе сарадње требало би обезбедити повратак наших грађевинских фирми и извођење крупних инвестиционих и грађевинских радова у Русији, чиме бисмо побољшали стање платног биланса. Захваљујући споразуму о сарадњи у области нафтне и гасне привреде, Србија би у наредних тридесет година могла имати обезбеђено снабдевање гасом и другим енергентима. Инвестициони радови на територији Републике Србије на изградњи гасовода, подземног складишта гаса и других капацитета омогућују запошљавање радника и повећање производње у неким другим секторима који обезбеђују инпуте за инвестиције у ове инфраструктурне енергетске капацитете. Посредно би се тиме могла повећати производња и у другим гранама, јер се улошљавањем радника повећава платежна моћ становништва и тражња на домаћем тржишту. Након изградње капацитета за транзит гаса Србија ће се наћи на једној од најважнијих европских „саобраћајница“ енергетске мреже и могла би имати вишеструку корист од ових споразума. Једино остаје отворено питање продајне цене и процене вредности „Нафтне индустрије Србије“.

ЛИТЕРАТУРА

- Споразум између Владе Републике Србије и Владе Руске Федерације о сарадњи у области нафтне и гасне привреде, www.srbija.gov.yu
- *Реч привредника* јануар–март 2007: „Српска предузећа у борби за руско тржиште“ – интервју са Андрејом Хрипуновим, директором Руског трговинског представништва у Србији, с. 10–12; „Производња значајан чинилац у приближавању Републике Србије европским интеграцијама“, с. 13–16; Привредна комора Војводине, Нови Сад.
- Закон о ратификацији меморандума између Владе Руске Федерације и Владе Босне и Херцеговине, Владе Републике Македоније, Владе Србије и Црне Горе, Владе Републике Словеније, Владе Републике Хрватске о регулисању међусобних финансијских потраживања по обрачунима везаним за робни промет између бившег СССР и бивше СФРЈ, „Службени лист Србије и Црне Горе – међународни уговори“, број 22/2004.
- *Годишњи и звештаји Народне банке Југославије и Народне банке Србије*, Народна банка Југославије и Народна банка Србије, Београд.
- <http://www.nbs.yu>
- <http://www.srbija.gov.yu>
- *Русија – земља партнер*, 2005, Преглед, Београд.
- Меморандум о разумевању по питању регулисања међусобних обавеза и потраживања по основу робне размене, између Руске Федерације, и Републике Србије и Републике Црне Горе, 2004. године.
- Споразум о слободној трговини између СРЈ и Руске Федерације закључен је 2001. године, „Сл. лист СРЈ – међународни уговори“, бр. 1/2001.

Фусноте:

1. Русија је земља богата сировинама и рудним богатством, па има шта да понуди на светском тржишту. Зато ова земља сада нема платнобилансних проблема, већ остварује суфицит у робној размени са иностранством. Ипак, нагло повећање суфицита у 2004. и 2005. години резултат је пре свега скока цена нафте на светском тржишту. Суфицит Русије се у периоду после 2000. године кретао у распону од 30 (у 2002. г. одини), па до 59,6 милијарди долара (у 2004. години).

Ружица Мрдаковић-Цветковић

САД ЛОМЕ РАВНОТЕЖУ СНАГА

Москва, 25. марта – Ниједна држава не може бити задовољна ако се њеним границама примичу представници војног блока у којима она не учествује, рекао је новоизабрани председник Русије Дмитриј Медведев у интервјуу „Фајненшел тајмсу“, првом који је дао страним новинарима после избора.

Он је поновио Путинове речи да Русија као атомска држава има велике обавезе у вези са тим статусом и да је свет данас веома опасан.

„Задатак сваке државе која је члан атомског клуба јесте да максимално пажљиво и поштено испуњава своје обавезе“, истакао је Медведев и подсетио да су недавно Русију посетили Кондолиза Рајс и Роберт Гејтс. Такве контакте он сматра

веома корисним, иако Русију „не радује што се активно реализује идеја у вези са трећим позиционим рејоном у области противракетне одбране“. Нови председник сматра да такве одлуке ломе крхку равнотежу снага и средстава у Европи, и не само у Европи.

„Па ипак, рекао је он, „ми смо спремни да изучимо предлоге које су донели наши амерички партнери“, додавши да је исто и са питањем закључивања новог договора о смањењу стратешког наоружања.

„Ту постоје проблеми, зато што бисмо хтели да тај договор не буде само обичан папир већ да у себи садржи искуство накупљено седамдесетих, осамдесетих и деведесетих година. Ипак, одређени помаци у том смислу постоје.“

На питање, да ли се може очекивати да између Путина и Буша буде потписан неки споразум који ће постати заједничко наслеђе, чак и ако постоји могућност да Украјина и Грузија добију позив да се прикључе НАТО-у, Медведев је одговорио да је најважније то што експерти министарства одбране и спољних послова настављају да раде. Ситуација са Украјином и Грузијом га „не радује“, поготову зато што ни већина украјинског народа не жели улазак у НАТО.

Кад ступи на место председника државе, његов приоритет биће „очување економске стабилности, развој економских слобода, развој социјалних програма и стабилан положај Русије у свету“, рекао је новоизабрани председник Русије.

Коментаришући светску економску кризу, он је истакао да Русија не треба да је се боји.

„Сигуран сам да смо се ми добро припремили за различите проблеме, укључујући и оне који су се појавили на светском финансијском тржишту у САД и низу других земаља“, рекао је он додавши да сигурност руској економији даје чињеница да је створен стабилан макроекономски систем.

„Наше финансијске и златновалутне резерве су као никад високе и одражавају ситуацију у руској економији.“

Руски грб

На питање које у последње време највише мучи аналитичаре – чија ће бити последња реч у управљању државом – његова или Путинова, Медведев је одговорио објашњавајући Устав РФ.

„Председник одређује основне правце унутрашње и спољне политике, он је врховни командант и доноси најважније одлуке у области формирања извршне власти, он је гарант права и слобода руских грађана. Компетенције владе су, такође, велике. Влада реализује економске планове, доноси важне одлуке у области економских полова. Сама по себи, структура владе укључује

Новоизабрани председник Русије Дмитриј Медведев

значајан број органа извршне власти. То је сложени, велики и тежак рад и савршено је јасно да влада има сасвим довољно сопствених задатака. Другим речима, све је просто. Русија је председничка република с јаком извршном влашћу“, објаснио је Медведев додавши да он гаранцију нормалне политичке ситуације и успешног наставка курса који је изабран пре осам година види у поштовању закона заснованог на принципима поделе власти.

Нови руски председник је потпуно негирао могућност да се после инаугурације успостави двовлашће какво је у историји Русије већ постојало и имало трагичне последице.

На питање како се у Русији схвата појам демократије, Медведев је одговорио да се његово схватање демократије ни по чему не разликује од класичног. „Сматрам да демократија, као облик политичког режима, има универзални карактер и не захтева никаква допунска објашњења.“

Он је, ипак, објаснио да је демократија у Русији веома млада, али да је Русија европска земља „апсолутно способна да се развија заједно с другим земљама које су изабрале демократски пут развоја“.

Новинари нису могли да заобиђу ни питање да ли је Путин у праву кад каже да свету неће бити ништа лакше да комуницира с Медведевом него с њим, нови руски председник је одговорио:

„Наравно, да је у праву“, и додао да он себе види као савременог руководиоца државе који води објективну, избалансирану, ефикасну економску политику, засновану на приоритету тржишних вредности и права приватног власништва.

Он је додао да у спољној политици не треба бити ни либерал, ни конзервативац, ни демократа, већ да треба мислити о приоритетима интереса своје земље. Само ако постоји такво схватање и баланс између унутрашње и спољне политике, лидер може бити у праву. Зато је и Путин у праву, закључио је Медведев.

Љубинка Миличић, Политика, 26/03/2008

ЈОШ ЈЕДАН ЕКСЕР У КОВЧЕГУ АМЕРИЧКО-СРПСКИХ ОДНОСА

Кад се уско гледа из угла "службеника нижег нивоа" у било ком случају, све одлуке и тајминг изгледају... логично. Или бар... одбрањиво. Зато су тако и били представљени на брифинзима Стејт департмента. Оно што, међутим, потпуно недостаје јесте схватање како ће Прокламација о Косову бити примљена у регионалном политичком амбијенту

Вилијам Монтгомери

Једно од главних средстава што их имају Сједињене Државе ако желе да унапреде своје билатералне односе с неком пријатељском земљом јесте у области војне сарадње. Оно укључује све - од нуђења различитих могућности обуке на нижем нивоу (што може бити слање чак једне особе из те земље у неку америчку војну школу), преко донација коришћене војне опреме, до продаје наоружања које може бити обична пушка или најсофистициранији борбени авион. Кључни документи који то омогућују јесу Председничка одлука о испуњавању услова за пријем одбрамбених предмета и услуга по (ревидираном) Закону о спољној

помоћи из 1961 и Закон за контролу извоза наоружања.

Председник је такву Прокламацију за Србију и Црну Гору обзнанио 6. маја 2003. Било је то 943 дана након пада Милошевића. Трајало је тако дуго због стално присутних сумњи у оријентацију и лојалност српске армије. Зоран Ђинђић признао је отворено током прве године своје власти да није имао контролу над војском и чак оптужио њену обавештајну службу да шпијунира њега и његове коалиционе партнере. Кад се новембра 2001. елитна полицијска јединица, позната као црвене беретке, побунила против његове власти, војска је одбила да интервенише. Била је такође опште позната ствар (коју сада признаје влада) да су све то време оптуженика Хашког трибунала Ратка Младића делови војске скривали и помагали. Без обзира на то, кад је објављена та Прокламација, ми у амбасади доживели смо је као врло значајан знак поверења у Србију и пут да продубимо наше билатералне односе.

Председник Буш обзнанио је сличну прокламацију за Косово 19. марта 2008, само 744 сата након једностраног проглашења независности и очигледно пре него што је тамошња влада имала било какву прилику да докаже своје добре намере. Другим речима, исти критеријуми нису били примењени на Косово и на случај Србије. У ствари, према било каквом разумном стандарду, деловање постојећег Косовског заштитног корпуса и посебно неких његових чланова требало је да изазове озбиљну забринутост. Прокламација се десила толико брзо великим делом зато што су САД веровале да је суштински важно да се брзо створе Косовске снаге безбедности (КСФ) предвиђене Ахтисаријевим планом и да америчка помоћ може убрзати тај процес. Један од најконструктивнијих делова тог плана био је онај да ће Косовски заштитни корпус (који Србе виде као легитимизовану верзију Ослободилачке војске Косова) бити распуштен у року од једне године након окончања прелазног периода. Те нове снаге (КСФ) биће стриктно лимитиране на 2.500 активних чланова и 800 резервиста без икаквог тешког наоружања. Њихово стварање, припадници и активности биће под блиским надзором Међународног војног присуства под командом НАТО. Ово би, бар у теорији, омогућило да се из процеса одабира издвоје екстремисти, а да се активности КСФ држе под пуном контролом. Ограничење броја људи и непостојање тешког наоружања помоћи ће да се осигура да те снаге не буду озбиљна претња било којој другој земљи. Стога, кад се уско гледа из угла "службеника нижег нивоа" у било ком случају, све одлуке и тајминг изгледају... логично. Или бар... одбрањиво. Зато су тако и били представљени на брифинзима Стејт

департмента. Оно што, међутим, потпуно недостаје јесте схватање како ће Прокламација о Косову бити примљена у регионалном политичком амбијенту, као и како ће бити интерпретиране екстремне разлике у дужини времена за објаву две прокламације. Пре свега, универзална је истина да су перцепције далеко важније од реалности. Без обзира колико често и без обзира на ком нивоу влада Сједињених Држава покушава да понавља "логику" Прокламације о Косову, да би умањила њен стварни значај и нагласила како ће то помоћи стабилности Косова (елиминацијом Косовског заштитног корпуса), у главама Срба (и других) одмах се чврсто и неопозиво створила перцепција да ће сада постојати значајан ниво подршке Косову из Сједињених Држава да изгради снажне војне снаге. То се тачно повезује с реториком премијера Коштунице да су Сједињене Државе изградиле "НАТО државу" чији се штаб налази у логору Бондстил (америчкој бази на Косову). Друго, то се догађа управо усред огорчене изборне кампање у Србији где националисти очајнички покушавају да фокус задрже на Косову како би запалили страсти бирача. Стога је Прокламација гурнута у њихове руке као можда највећи дар који смо им могли дати. Она је велики ударац умереним, проевропским снагама. Чињеница да нисмо могли чекати чак ни шест недеља да објавимо ову прокламацију, након што смо чекали готово 134 недеље после пада Милошевића да издамо такву прокламацију за Србију, више него убедљиво показује начин размисљања који постоји. Треће, та прокламација представља још један ексер забијен у ковчег америчко-српских односа. Антиамеричко расположење у Србији сада је злоћудно. Јасно је да то није тема озбиљног разматрања у обликовању америчке политике у региону.

Велика иронија у томе јесте да је почетна мотивација залагања за што бржу независност Косова била оно што су секретар за одбрану Рамсфелд и други високи представници администрације видели као кључ за повлачење америчких снага из региона и његово потпуно предавање Европској унији на управљање. Годинама је ово био темељ наше политике. Негде између одласка Рамсфелда и садашње ситуације тај темељ се изгледа заборавио. Веома је вероватно да је Америка, како би убедила чланове Европске уније да подрже америчку стратегију, морала да пристане да Кфор остане на терену колико је потребно. Уместо да независност буде катализатор за напуштање Косова, Сједињене Државе су зато не само још укључене, већ морају да буду још активније у војном смислу. Приличан обрт, свакако.

Без обзира на то да ли је то била наша намера или не, Прокламација о Косову такође је убацила у косовску једначину један елемент који је још више војни. Националистима у Србији она ће извесно дати оправдање да пажљивије разматрају опције зveckања оружјем.

Конечно, то лако може покренути одговор из Русије. Две земље (САД и Русија) су се због Косова сукобљавале у УН, на другим дипломатским пољима и стално у медијима. Али кључна област неслагања између њих остаје НАТО и његова експанзија у "блиско иностранство". За Путина је то и даље извор сталног погоршавања. Изгледа да би за њега једна изузетно привлачна опција да "стави прст у око НАТО" била да понуди да пошаље 50 до 100 војника руске армије у неку скромну базу у јужној Србији као "посматраче" само да би демонстрирао присуство у потенцијално несигурној области. То би било веома јефтино (без тешког наоружања или великих трошкова), али би то била прва значајна руска војна експанзија последњих деценија. Таква идеја би вероватно наишла на позитивну реакцију радикала и других националистичких партија у Србији. А сваки корак даље тим путем јесте корак даље од будућности с Европом. Акције каква је Прокламација о војној помоћи Косову помажу да ово буде вероватније у тренутку кад би требало да чинимо све што можемо да то буде мање вероватно.

ПРАВА ЛЕКЦИЈА ЗА КИНУ

Упркос непрестаним упозорењима Русије, дубоким бригама Кине, и потпуном противљењу Србије, Косово је коначно једнострано прогласило независност и признато је од стране главних западних сила. Свет има још једну нову, независну, суверену државу. Србија и данас тврди да ће се борити за преокрет, иако су шансе за то веома, веома мале.

Европа и САД су у различитим приликама изјавиле да је независност Косова случај *суи генерис* и да не представља преседан за било коју државу у свету, покушавајући да обесхрабре друге сецесионисте од чињења истог и од истицања импликација, иако се на прави ефекат још увек чека. Међутим, оно што се сада лако може утврдити јесте да је тајванска заједница за независност веома узбуђена и охрабрена новонезависним Косовом.

Др. Тронг Р. Чаи, законодавац Демократске прогресивне партије тајванског парламента, која се залаже за независност, тврдио је да је независност Косова примеран модел за Тајван и да тајванском референдуму о чланству у УН даје већу легитимност. Шиех Ју-веј, портпарол тајванског кабинета, дајући свој благослов Косову, позвао је „нације света да подрже жељу 23 милиона људи Тајвана да имају своју државу“. У једном едиторијалу у *Liberty Times* -у исказује се нада да ће народ Тајвана од косовског случаја стећи више мудрости, охрабрења и одлучности.

Ако Тајван нешто научи од успешног проглашења независности Косова, какву лекцију за Кину представља пропала политика Србије?

Супротно од лекције за коју су се залагали Дру Томсон и Николас Гвоздев у чланку штампаном у *The international Herald Tribune* 18. марта, у ком позивају Кину да следи пример Србије одустајући од употребе силе, права лекција за Кину је да, као последњи начин за спречавање Тајвана од једностраног проглашења независности, мора одлучно задржати све опције на располагању отворене, посебно оне војне.

Сада је очигледан коначни исход вољног или невољног одустајања Србије од употребе силе ради задржавања Косова као дела своје територије. Тешко је са тачношћу предвидети да ли би Косово

једнострано прогласило независност да је Србија јемчила да ће користити сва могућа средства да то спречи. Можда би то допринело одлагању једностраног проглашења независности Косова, а можда и не би. Али оно што се са сигурношћу може закључити из случаја Косово је да све остале мере, изузев војних, за које је Србија јемчила да ће употребити ради спречавања Косова од постајања независним, нису успеле. Ако постоји једна лекција коју Кина може да научи од случаја Косово, онда је то ова.

Ретроспективно, вероватно је тачно изјавити да имајући у виду „убичајену комбинацију фактора у случају Косово“, како је амерички државни секретар Рајс рекла, шта год да Србија изабере да уради на крају неће утицати на коначан статус Косова као независне, суверене државе.

Али то није сценарио са којим се Кина временом суочавала са Тајваном. Као што је историја последњих 20 година показала, претња коришћења силе је једино застрашивање које искључује могућност да Тајван добије независност *де јуре*. Када би Кина данас одустала од коришћења силе у својој политици према Тајвану, оно што је сигурно је да би онда сутра у свету постојала још једна независна, суверена држава. Тужна истина је да не постоји могућност успешног решења за Тајван за оно што није успело на Косову. Ако претња коришћења силе није успела да спречи константно инсистирање на независности Тајвана, као што Дру Томсон и Николас Гвоздев исправно истичу, биће немогуће да Кина то учини са слабијим могућностима.

Што се тиче Кине, задржавајући могућност коришћења свега на располагању да би сломила сваки једнострано покрет Тајвана ради промене тренутног *status quo*-а она је Тајвану оставила само два избора: одржавање *status quo*-а или добијање независности и изазивање рата. Тајвану није тешко да схвати који се сценарио боље уклапа у његове интересе.

На крају, независност Косова још једном показује шта не иде у корист антисецесионистима и шта иде у корист сецесионистима. Управо на те неуспехе Кина треба да обрати пажњу и од њих треба да научи.

Бу Јун је уредник међународних вести у *People's Daily* из Пекинга. Пекинг, 28.02.2008.

Newsweek

НЕЈЕДНАК СТЕПЕН ТОЛЕРАНЦИЈЕ САД ПРЕМА ПРИНЦИПУ СЕЦЕСИЈЕ

Њујорк, 24. марта - Годину дана пошто је варница на Балкану прерасла у пожар који је захватио читаву Европу, двадесетшестогодишњи Волтер Липман је те 1915. године написао: "Ако узмете у обзир колику мистерију источни део Њујорка представља за оне из његовог западног дела, можете донекле схватити шта значи уређивати свет тако да сви који живе у њему буду задовољни". Недавно је дошло до новог преуређивања Блукана - сецесије Косова од Србије. Процес распада Југославије - државе чијем настанку је у великој мери допринео Вудро Вилсон - сада је завршен.

Вилсон је пред крај Првог светског рата пригрлио концепт "самоопредељења", не знајући да тиме заправо сеје семе раздора. Његов државни секретар је, међутим, знао. Роберт Ленсинг се питао "на какву јединицу се то односи? Да ли мисли на расу, територију или заједницу?" Он је рекао да "самоопредељење" као непојашњена фраза представља "буре барута". Дана 26. септембра 1938. године, један некадашњи каплар аустријске војске се драге воље сложио са том оценом.

Захтевајући распарчавање Чехословачке у име судетских Немаца, Хитлер је рекао: "Најзад, двадесет година после речи председника

Вилсона, право на самоопредељење за ова три и по милиона људи мора бити остварено". Због хаоса чије је стварање Хитлер започео у име Немаца ван Немачке, Черчил је 1944. године уз Рузвелтов и Стаљинов пристанак подржао етничко чишћење. Послератна стабилност је створена чишћењем немачких земаља од Немаца. "Протеривање" - казао је Черчил - "представља најпогоднију и најтрајнију методу".

Џери З. Милер - историчар са Католичког универзитета - пишући о "неисцрпној снази етничког национализма" за магазин "Форин аферс" примећује да је "раздвајање различитих етничких група" на територији читаве Европе, које је често било резултат "радикално нелибералних метода", уследило након цепања три мултиетничке империје - Османлијске, Аустро-Угарске и царства Романових - на мање државе. Прекрајање граница тако да се границе између држава поклапају са границама између етничких група истовремено је одсликавало и утврђивало уверење да ће етнички хомогеним државама владати хармонија, као и да ће такве земље бити пријатељски расположене према својим суседима.

Последица разврставање по етничкој припадности је била Европа са више моноетничких држава него икада пре. Судбина која ће

задесити три изузетка од овог правила - Чехословачку, Совјетски Савез и Југославију - "показала је истрајност и живавост етнонационализма". Милер каже да је "чињеница да се етничке и државне границе данас махом поклапају" довела до "најстабилније територијалне конфигурације у историји Европе". Цену ове хомогенизације - сматра Милер - платила је европска култура - "Самим тим што у Европи сада има мало Јевреја, а у Прагу мало Немаца - има и мање Кафки". Већина Европљана - пошто их Кафка много не занима - вероватно сматра да мртвило у култури није превелика цена за мир. Могло би, међутим, да се деси да управо мир буде жртва начела којим је оправдано отцепљење Косова - "права" на етничко самоопредељење.

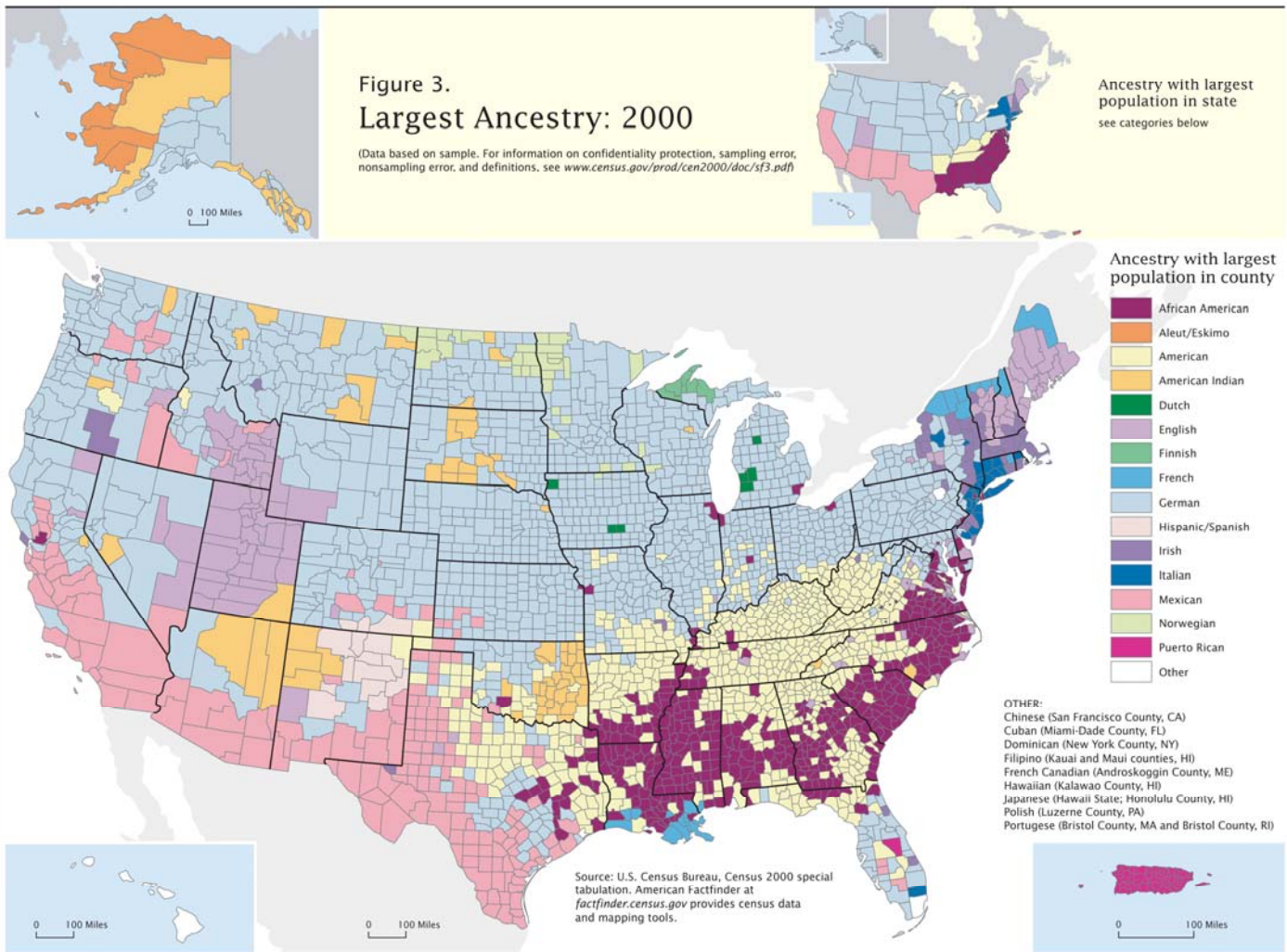
Пре него што је постао државни секретар, Лоренс Иглбергер је био амерички амбасадор у Југославији. Срби су се - каже он - лоше понашали и можда и заслужују овакав губитак. Међутим, хиљаду година су на Косову - пре него што су померања становништва у последњих 50 година створила албанску и муслиманску већину - већинско становништво чинили Срби, а сама та област је представљала срце старе Србије. Данас је на Косову преостало преко 160.000 Срба, препуштених на милост и немилост косовским Албанцима, који - како већ то балкански обичаји налажу - нису баш претерано милостиви.

Актуелни српски режим није толико националистички колико је то случај с опозицијом. Па ипак, Иглбергер каже да Срби генерално "ни-

су познати по изнијансираном погледу на живот". Ако или када већинско становништво Косова - како већ то балкански обичаји налажу - почне да се дивљачки понаша према опкољеном мањинском становништву, очекујте невоље.

Раздвајање етничких група у име "самоопредељења" мора да узнемирује Шпанију, која има баскијске сепаратисте. Грчка - са самоувереним албанским становништвом на северу земље - и Македонија - са сопственом незадовољном албанском националном мањином - не могу бити задовољне што су косовски Албанци успели да самоопредељење претворе у синоним за независност. Такво схватање овог појма би једног дана могло да има занимљиве импликације у случају јужног Тексаса.

У чланку који је написао за "Њујорк тајмс", српски министар иностраних послова Вук Јеремић је био исувише љубазан да би поменуо чињеницу да Америка - која је спремно признала независност Косова - није увек била тако толерантна према принципу сецесије. Јеремић је приметио да је "насилно распарчавање међународно признатих, суверених држава" нешто што се тешко могло очекивати од Уједињених нација, поготово с обзиром на чињеницу да се резолуцијом Савета безбедности из 1999. године Косову даје само "широка аутономија и самоуправа" и ништа више од тога. Јеремић предвиђа да ће само четрдесетак од скоро 200 чланица УН признати независност Косова.

Мапа САД са прегледом порекла становништва по појединим државама

Када је деведесетих година прошлог века ситуација на Балкану прокључала, Европа је рекла: Средићемо ми то. Нису средили, јер нису могли или нису хтели. НАТО - који данас првенствено означава САД - био је тај који је довео ствари у ред. Данас, Европа - која гласно изражава своје незадовољство "превеликом моћи" Америке - жели мање доминантну Америку. У реду. Већина Американаца се гнуша жеље неких својих сународника да њихова земља буде светски "доброћудни хегемон" и уопште није расположена да сређује

ствари у европском дворишту. Следећа криза на Балкану ће бити европски проблем.

Нове кризе ће свакако бити. Оно што је Пат Мојнихан назвао "либералним изгледима" било је очекивање да су приврженост сопственој етничкој групи и верске нетрпељивости одјеци најранијег доба човечанства који полако нестају и који ће временом престати да одређују националне идентитете. Либерални изгледи, баш као и Југославија, више не постоје.

Џорџ Ф. Вил

вечерње
НОВОСТИ

ИСТРПЕТИ ПОРАЗ, ПРЕПОРОДИТИ СРБИЈУ

Књижевник, академик Добрица Ћосић говорио је и још чешће критички писао о многим странпутицама српске политике. Али, његов национални кредо свакако је косовско, односно српско питање. Као комуниста и члан ЦК СК Србије пре четири деценије на партијском пленуму, 29. маја 1968. године, усамљен, отворио је косовско питање и „предсказао“ његов исход. Због тог излагања, с којим је, по сопственом признању, понео косовски крст и титулу „идеолога српског национализма“, био је оспораван, изопштен у партији и проказан у јавности. А са партијске говорнице тада је поручио: „Свим срцем желим да будућност порекне моје критике и моја страховања за неке исходе, и бићу срећнији од вас ако та

садашњи политичари. То су у већини нови и млади људи којима нисам желео да се супротстављам, сматрајући да је моје доба минуло, а одговорност за садашњицу и будућност имају они, и историјски мандат. Одлучио сам да ћутим.

Говорили сте давно да „ако нисмо спремни да поново ослобађамо Косово, а нисмо спремни, треба га поделити, иначе ући ћемо у перманентни рат са Албанцима, који не можемо добити“. Да ли и данас видите то као решење да „спасемо што се спаси може“?

- Најкраће речено: ја сам решење вековних антагонизама између Срба и Албанаца на Косову и Метохији видео у компромису историјског и етничког права. Тај компромис подразумева право Албанаца да се уједине са својом матицом Албанијом, са територијама на којима су већина. Територијална подела Косова и Метохије и разграничења Срба и Албанаца треба да се оствари без тежњи за етнички чистим територијама, а са реципроцитетом у садржајима и облицима гарантованих националних и грађанских права за мањине. Косово у Србији, која је биолошки клонула и у демографској депресији, за две деценије претворило би Србију у федерацију две нације са перманентним супротностима. Живот у таквом друштву био би напоран, а прогрес успорен.

Имали сте предлоге и за очување манастира и светиња?

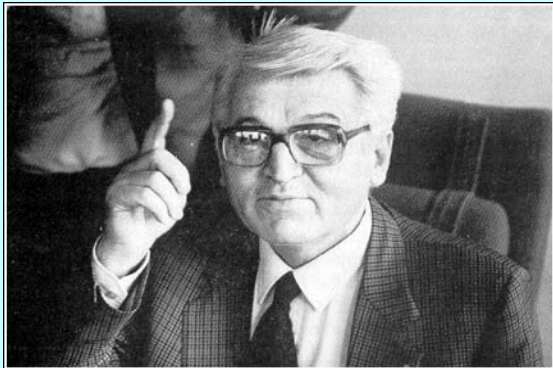
- Средњовековни српски манастири - Пећка патријаршија, Дечани, Богородица Љевишка, светоархангелски комплекс, Девич, Грачаница са косовополским комплексом - повраћајем земљишта и шума национализованих 1945. године, треба да добију самоуправни положај по атоском моделу за православне манастире у грчкој држави. Било би то праведно и трајно решење које би могло да постане темељ културне и целокупне албанско-српске сарадње у економији, комуникацијама и свим облицима међунационалне сарадње.

Ваши предлози остали су такорећи само ваши?

- Државна политика, парламент, влада и најјаче опозиционе странке нису прихватили моје предлоге. Они су веровали у Резолуцију Савета безбедности 1244 и међународно право, па су од моћног окупатора бранили цело Косово. У таквој начелној одбрани по попису састављеном 1991. године изгубили смо 3.580 квадратних километара српске етнички хомогене територије, а укупна површина Косова и Метохије износи 10.887 квадратних километара. Ако се национални односи посматрају у броју насеља, на Косову и Метохији има укупно 1.449 насеља, од којих су 276 српска. Ја не разумем зашто српска влада и њени преговарачи у одбрани Косова и Метохије, као дела српске државе нису ни реч изговорили у одбрану српске територије и српских насеља. И не разумем: зашто су Косово и Метохију третирали као целину у административним границама заснованим 1958. године, простим прикључењем четири српске општине Косовској Митровици.

Пророчки сте на 14. седници ЦК СКС, 29. маја 1968. рекли: „Ако би пут водио остваривању шиптарског националног суверенитета, односно отцепљењу КиМ од Србије и Југославије, онда су неизбежни тешки и трагични судари и неслагодиве историјске несреће и компликације“. То се и догодило.

- Пред догађајима које сам спутио и предвиђао у шестој и седмој деценији 20. века, а они се збили као велика народна несрећа и неисказива људска патња, као савремену осећам „метафизичку

Добрица Ћосић

будућност покаже да сам говорио само заблуде“. Та будућност, која је наше данас, не само да није порекла његове страхове за исход косовског проблема, већ му је, најалост, дала за право. У ексклузивном интервјуу за „Новости“, Добрица Ћосић говори о могућој подели територија, америчком поклону Албанцима, политици изолације, националног спаса, српским илузијама и решењу кризе.

Јавно не говорите о Косову и Метохији од објављивања ваше књиге „Косово“, у јесен 2004. у издању Компаније „Новости“. Да ли је разлог вашег ћутања уверење да сте у књизи рекли све што сте желели да кажете, или сте се деморалисали јер ваше ставове о подели Косова и разграничењу са Албанцима нису прихватиле владајуће структуре наше државе, а ни званичници Европске уније?

- Морам да вам кажем да је наш разговор о Косову толико закаснио да ја дубоко сумњам у његову сврсисходност. Јер, Косово је, по мом уверењу, изгубљено америчком окупацијом 1999. године. Одлука о признању 17. фебруара ове године је процедурални чин којим се симулира нека правна форма. Сада можемо да разговарамо о томе зашто нисмо спасли оно што је српско. Оно што смо могли да спасемо друкчијом политиком.

О Косову још није речено што смо дужни да кажемо и што треба рећи после 17. фебруара 2008. године. Ваша концепција решења косовског питања битно се разликује од званичне, државне политике. Шта мислите о тој идеји сада после проглашења независности Косова?

- О српској националној политици према Косову и Метохији скоро четири деценије мислим друкчије од људи на власти и друкчије но

кривицу“, о којој је писао филозоф Карл Јасперс у књизи „Питање кривице“, поводом краха нацистичке Немачке. Бити у праву у трагичним збивањима српског народа у другој половини 20. века, осећати неко самозадовољство што си био у праву пред савременицима, не може човека да чини спокојним ако није нарцистичко чудовиште.

Ако Србија може да бира између политичке опције, по којој треба да има дистанциран став према ЕУ и земљама које су признале независност Косова, или опције о борби за Косово, али и европским интеграцијама - шта је мање штетан избор?

- Сваку политику која води Србију у антагонизме и изолацију од света, нека је то и херојска одбрана Косова, сматрам заблудном, бесперспективном, несрећном политиком. Ако је таквој политици мотив национално и грађанско достојанство, блиска искуства нас уче да светске силе српско национално достојанство лако претварају у српске поразе, национална и грађанска понижења. Али, сваку политику која национални спас види само у Европској унији сматрам илузијом и сиротињском утопијом. Све док је НАТО услов и садржај „евроатлантских интеграција“, док Европска унија води према Србији ултимативну политику која је у суштини србобобска, док Србију третира као таоца и народ пати због двојице хашких оптуженика за које се не зна ни да ли су живи, док о судбини Србије мериторно одлучује бирократска олигархија у Бриселу, ја не верујем у „срећну будућност“ која наступа самим учлањењем у Европску унију. Да се погрешно не разумемо: у начелу нисам противник Европске уније и стварања демократске, либералне, хармонизоване заједнице европских народа. Али јесам евроскептик зато што сматрам да у тај процес треба унети више слободе, а мање диктата и насилног усређивања по некадашњем совјетском моделу, и више поштовања различитости и специфичности народа и култура. Такође, верујем да су потребне деценије и деценије да се превазиђе оно што је вековима настајало и сагради заиста „нова Европа“ у којој се неће ратовати и у којој ће сви Европљани имати иста права и исте легитимације. Међутим, савременици смо умножавања и нарастања иманентних антагонизама у Европској унији који сенче хоризонте „евроатлантских интеграција“.

Ви често говорите да сте човек 20. века и да се повлачите из јавног живота. Али, да ли сте смели да ћутите о косовском проблему о коме ви имате дужност да говорите и зато што вам је Косово судбинска тема. Вас је комунистичка партија због истине коју сте изговорили о Косову прогласила великосрпским националистом и непријатељем социјализма и та вам титула и данас важи.

- Ћутао сам и зато што сам веровао да су моја схватања о Косову и Метохији добро позната у Србији и дипломатским канцеларијама Европске уније, Америке и Русије, којима сам октобра 2004. доставио мој „Предлог за животну коегзистенцију албанског и српског народа“ (објављено у књизи „Косово“). А имао сам прилику и да са многим министрима, дипломатама, новинарима и албанским лобистима исцрпно расправљам о косовским проблемима. Међу њима је било и мојих истомишљеника.

А од наших домаћих политичара, ко вам је дао подршку?

- Од српских политичара успешно сам сарађивао са Небојшом Човићем док је био председник Координационог центра. Потпуну сагласност о стратегији и тактици решавања косовског питања постигао сам са Зораном Ђинђићем децембра 2002. године. О сарадњи са Зораном Ђинђићем нешто је записано у књизи „Косово“. А од садашњих политичара на власти највише разумевања за моја схватања показао је Борис Тадић. Он слободно размислио је лако заобилази предрасуде. Најзначајнију подршку мојој концепцији решења косовског питања, дао ми је професор Милован Радовановић својим капиталним делом „Косово и Метохија - антропогеографске и демографске основе“. Нас двојица смо истомишљеници о косовском питању и ја издашно користим његова знања и искуства која ми штедро нуди.

За ову своју идеју имате и подршку неких светских интелектуалаца. Ту је, пре свих, амерички и светски интелектуалац Ноам Чомски. Могу се прочитати изјаве и других угледних интелектуалаца и политичких аналитичара из света.

- Да, нисам усамљен. Ноаму Чомском придружио се и Евгеније Примак, руски политичар, који верује да је подела Косова најправедније и најреалније решење. Исто мишљење има и Јелена Гускова, историчар и врстан познавалац Балкана. Да их не именујемо даље.

Како процењујете посебну преамбулу у Уставу да је Косово део Србије. Постоји уверење да је то доказ патриотизма вишег реда и једна од првих претпоставки националног консензуса.

- Ту националну догму сматрам сувишном у Уставу и погрешном као постулат државне политике у условима америчке и натовске окупације Косова. Аутори тог уставног патриотизма морали су да знају да се тиме продубљује конфронтација са Америком и Европском унијом и смањује маневарски простор Србије, што се не може сматрати реалистичком политиком. Не разумем докле ће Срби да воде битке чији је исход унапред познат да је губитнички за Србе.

Државници и политичари земаља које су покровитељи независног Косова поручују нам да треба да се понашамо прагматично, јер за будућност Србије Европа „реално нема алтернативу“. Да ли ту политички прагматичну опцију, „којој нема алтернативе“, видите у политичком опредељењу Бориса Тадића.

- Државници и политичари који су признали независно Косово и са албанизованим Косовом и Метохијом под америчком окупацијом и влашћу Унмика, 17. фебруара отели су нам и чисту етничку територију од Зубиног Потока, Звечана и Ибра до Рашке - скоро 60 километара у дубину Србије, преламајући и Копаоник, највећу српску планину од Панчићевог врха; дакле присвајајући читав јужни, рудни део Копаоника. Са анексијом знатног дела Рашке области отели су нам централно косовско-грачаничко подручје и шарпланинске жупе: Сиринићу жупу са 16 насеља, Средачку жупу са 13 насеља, Гору са 19 насеља и Штрпце као административни центар подшарпланинског подручја. Та господа која српску тоталну капитулацију сматрају прагматичном политиком, наступају са лицемерјем и цинизмом које је било урађено у њиховој ратној шифри „Милосрдни анђео“. Колико ја разумем политику Бориса Тадића његов прагматизам је начелан, али и врло сензибилан; он је човек у чије добре намере треба веровати. Но, нисам присталица политике која „нема алтернативу“. Свет се тако брзо мења и доноси нове могућности, па се не треба оживати ниједном „алтернативом“ и ниједним заветом који нам угрожава опстанак. А данас се о нашем опстанку одлучује.

Наши високи званичници упућују захтев ЕУ и САД да „пониште одлуку о лажној држави на тлу Србије, а америчка и британска администрација поручује да је „све решено“ и да „Косово никада више неће бити део Србије“. Шта Србија може, мора и треба да чини?

- Треба дипломатски и политички да се бори за ревизију одлуке о независности Косова која је толико неправедна да успоставља трајна непријатељства између албанског и српског народа. Ова америчка победа поклоњена Албанцима, неће усрећити ни садашње ни будуће генерације албанског народа. Проглашење независности Косова, после разбијања Југославије, највећа је политичка грешка Сједињених Држава и Европске уније. То је чин који трајно дестабилизује Балкан и детерминише његову прекомпозицију. Косово је ратом освојила Америка за своје стратешке циљеве, саградила ратну базу „Бондстил“ и учинила Албанце својим поузданим вазалима и чуварима „Бондстила“. Албанци ће ту улогу искористити за остварење свог главног националног циља - стварање „Велике Албаније“.

Питате ме шта Србија треба да чини?

* Да се политичким средствима бори за своја права и памти неправде које су јој нанете

* Да критички сагледа своју државну политику и не поставља циљеве који су неоствариви

* Да достојанствено истрпи косовски пораз

* Да се посвети препороду Србије, развијању тесне економске и културне сарадње са Републиком Српском и чувању целине српског народа демократском и просвећеном политиком.

УЈЕДИЊЕНЕ НАЦИЈЕ И КОСОВСКА НЕЗАВИСНОСТ

Једнострано проглашење независности Косова ствара ванредан ризик нестабилности на Балкану, у тренутку разбуктавајући етничке напетости, отворивши могућност даљих промена граница дуж етничких или верских линија, стварајући потенцијално привлачну базу операција за радикалне исламисте који долазе изван Европе и проширивши растући број спорова који изнова прете да поделе Русију и Запад.

Џон Болтон

Међутим, једно питање које је досад привлачило само периферну пажњу односи се на лицемерје оних чланица Европске Уније које су признале косовску независност упркос одсуству овлашћења Савета Безбедности Уједињених Нација. Штавише, то проглашење не само да није било овлашћено већ је и сасвим противно контролном ауторитету УН у овом случају, Резолуцији 1244 Савета Безбедности из 1999. године. Та резолуција изричито наводи да Уједињене Нације "изнова потврђују приврженост свих Држава чланица суверенитету и територијалној целовитости Савезне Републике Југославије и осталих Држава у региону, како је предвиђено Хелсиншким завршним актом..."

Док Резолуција 1244 без сумње дозвољава могућност промене статуса Косова, намера њених спонзора је била да се то догоди под ингеренцијама Савета Безбедности, што се није десило. Имајући у виду практичну извесност руског (и вероватно кинеског) вета у случају неког новопонуђеног нацрта резолуције у том смислу, то се неће ни десити, ни сада ни у догледној будућности. Дакле, Савет Безбедности, који је претходно дефинисао статус Косова, сада нема начина да га промени.

Србија, Русија и неке европске владе су се буниле, али њихови протести су гурнути у страну. Србија и Русија тврде да ће цепање једне земље-чланице УН без њеног пристанка означити преседан за сличне акције у будућности по "међународном праву", што ни они ни многе друге државе не би желели да се деси. Као минимум, они тврде, својим деловањем мимо Савета Безбедности и, заправо, кршењем постојеће резолуције Савета, државе које признају независност и суверенитет Косова слабе и Савет и УН у целини.

За Сједињене Државе, деловање мимо Савета Безбедности не представља ништа ново. Штавише, НАТО је спровео своју војну кампању против Србије 1999, а која је на крају и довела до Резолуције 1244, без овлашћења Савета Безбедности. У то време, европске чланице НАТО су у потпуности одобриле одлуку да се Србија бомбама натера на послушност, згодно занемарујући одсуство мандата Савета Безбедности. Међутим, Генерални секретар УН, Кофи Анан, нашироко је критиковао ту одлуку, речима: "Уколико се Савету Безбедности не врати његова врховна улога јединог извора легитимитета за употребу силе, кренућемо опасним путем ка анархији." Анан је касније рекао да акције попут оне које је предузео НАТО представљају претњу "самом језгру међународног система безбедности... Само Повеља УН пружа универзалну правну основу за употребу силе."

Главна питање, међутим, лежи у контрасту између онога што је управо урађено у случају проглашења косовске независности, и

опсежних европских критика на рачун америчке одлуке да збаци ирачки режим Садама Хусеина 2003. Мада су многе европске владе, укључујући и италијанску владу тадашњег премијера Силвија Берлусконија, подржале међународну коалицију која је елиминисала Садамову претњу међународном миру и безбедности, многе друге, а на првом месту Русија, Француска и Немачка, жестоко су се противиле тој операцији. Оне су жучно тврдиле да је одсуство изричите резолуције Савета Безбедности која би одобрила употребу силе ради збацивања ирачког режима значило да је та војна акција коју су предводиле САД била нелегитимна.

С друге стране, Сједињене Државе су тврдиле да је војна кампања коалиције била у потпуности легитимна из пуно разлога, као минимум зато што су Садамова честа кршења одредби о прекиду ватре, садржана у Резолуцији 687 из 1991, правно омогућила наставак војних операција. Суочене са вероватним француским вето (а могуће и руским и кинеским вето) у вези Ирака, Сједињене Државе су се ослањале на подразумевани ауторитет Резолуције 687, као и на своје недељиво право на појединачну и колективну одбрану, гарантовано Чланом 51 Повеље УН.

Како год гледали на амерички предвођено збацивање Садама, или ваздушну кампању НАТО против Србије из 1999, или садашње признавање једностраног проглашења косовске независности (укључујући и од стране садашње владе Италије), постоји једна тема која повезује све три ове одлуке. Све су донесене без изричитог овлашћења Савета Безбедности. Штавише, како је претходно објашњено, признавање косовске независности је "горе" када се гледа из тог угла, с обзиром да оно практично крши поновно потврђивање суверенитета Србије над том територијом које је садржано у Резолуцији 1244.

Ова заједничка црта није важна због тога, како то тврде Србија и Русија, што се признавањем Косова крши "међународно право". Уместо тога, оно што је стварно важно је одсуство спремности многих у Европи да увиде да је оно што данас раде на Косову (као и оно што су радили током ваздушног рата 1999.) управо оно за шта су нашироко критиковали Сједињене Државе да раде у Ираку 2003.

Критике на рачун америчке политике у Ираку могу бити знак легитимних политичких разлика. Оно што није легитимно је критиковати одсуство овлашћења Савета Безбедности за збацивање Садама, осим ако ти исти Европљани нису спремни да признају да, у случају Косова, Европа једноставно следи стопама Америке.

Укратко, данас као и 1999, питање Косова се не може решити одлукама Савета Безбедности на начин који би задовољио главне европске силе. Мада се лично не слажем са признавањем Косова у овом тренутку због ризика за стабилност Балкана које оно доноси, не постављам питање исправности таквог деловања чланица ЕУ. Није ни изненађујуће ни нелегитимно, у светлу постојеће политичке реалности, што су европске државе урадиле оно што су сматрале да треба да ураде мимо Савета Безбедности. Све што ја и многи други Американци тражимо је да, у будућности, Европљани не критикују Сједињене Државе када будемо урадили потпуно исту ствар.

Џон Р. Болтон је Виши сарадник American Enterprise Instituta, и бивши амерички амбасадор у УН.

http://www.aei.org/publications/filter.all.pubID.27632/pub_detail.asp

12.3.2008. American Enterprise Institute